

letnik C - leto 1998

4

SLOVENSKI ČEBELAR

100 LET OD USTANOVITVE SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA KRANJSKO, ŠTAJERSKO, KOROŠKO IN PRIMORSKO TER IZHAJANJE GLASILA "SLOVENSKI ČEBELAR"

125 LET OD USTANOVITVE KRANJSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA IN IZHAJANJA "SLOVENSKE ČEBELE"

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 1
1. januar 1998
letnik C

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Janez Mihelič: XXI. državni seminar o čebelarjenju je v Celje privabil množico čebelarjev iz vse Slovenije..	97	Janez Mihelič: The Twenty-one State Apiarists Seminar	97
Čebelarjeva opravila v aprilu	102	Beekeeping occupations in April	102
Matjaž Vehovec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu.....	104	Matjaž Vehovec: The Beekeepers occupations in LR hives in April	104
Ivo Planinc: Veterinarski nasveti za april - Pravočasno ugotavljanje varoe v čebelji družini	105	Ivo Planinc: Veterinary advises - Varroa Assessment in bee families in a good time	105
PRODAJA MEDU NA DOMU		PRICES OF BEE PRODUCTS IN THE MARKETS	
Boris Seražin: Cene medu	106	Boris Seražin: Honey prices	106
DEJAVNOST KMETIJSKEGA INŠTITUTA		FROM THE AGRICULTURAL INSTITUTE	
Janez Poklukar: Vzreja "nemških" matic v Sloveniji	109	Janez Poklukar: Breeding of "German" queens in Slovenia	109
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		FROM THE EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS	
Jože Šimec: Kitajski mehurnik	111	Jože Šimec: Caularterija	111
Marjeta Sušnik: Prednost krmljenja čebel z invertnim sirupom in invertnimi pogačami.....	112	Marjeta Sušnik: Benefit of fiddling bees with invert syrup	112
Marjan Debelak: Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem z zakladno - 2	113	Marjan Debelak: Questions and answers about beekeeping with AŽ hive trailer	113
ZA MLADE ČEBELARJE		FOR YOUNG BEEKEEPERS	
ČZS: Pravilnik o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev.....	115	ČZS: Regulations of state competition of young beekeepers	115
Prijave za XXI. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev	116	Ivan Pehant: For young in heart.....	116
Ivan Pehant: Za mlade po srcu	116	FROM THE SOCIETY LIFE	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		Mišo Prešeren: Reservation for the preservation of carniolan	118
Mišo Prešeren: Rezervat za ohranitev naše sivke pod karavankami	118	Janez Mihelič: Anniversary of Bookkeeping society "Anton Janša" from Ilirska Bistrica	119
Janez Mihelič: Slovesnost ČD "Anton Žnideršič" Ilirska Bistrica	119	Franc Rupar: From the General assembly of the Beekeeping society Škofja Loka	122
ČZS: Poverjeniki za pasišča	121	Štefan Perša: Sixty years of Beekeeping society Beltinci in Prekmurje	123
Franc Rupar: Občni zbor ČD Škofja Loka	122	Janko Božič: Perspective of education for beekeepers in Slovenia	125
Štefan Perša: Šestdeset let ČD Beltinci	123	Janez Gregori: Our bee pastures	128
Janko Božič: Perspektive izobraževanja čebelarjev v Sloveniji	125		
Janez Gregori: Naše čebelje paše 4 ...	128		
MALI OGLASI		SMALL ADVERTISEMENTS	
OBVESTILA		NEWS	

Slika na naslovni strani:

Cvetoče divje češnje v Podkorenu pri Kranjski Gori. Foto: Janez Gregori

Poslikani čebelnjaki so v okras naši krajini. Poslikan čebelnjak v Šentjerneju, last g. Andreja Kočkeša.

XI. DRŽAVNI SEMINAR O ČEBELARJENJU JE V CELJE PRIVABIL MNOŽICO ČEBELARJEV IZ VSE SLOVENIJE

prof. Janez Mihelič

Precej večji prostori kot lani so bili na Celjskem sejmu komaj dovolj veliki, da so sprejeli množico čebelarjev iz vse Slovenije, od Tolmina in Kopra do Murske Sobote. Spet se je zbralo rekordno število obiskovalcev, kar približno 1500, ki sta jih pritegnila bodisi strokovno posvetovanje bodisi sejem čebelarske opreme. Vsako leto večji obisk čebelarjev kaže, da je prireditelj iz leta v leto bolj privlačna. Po izjavah obiskovalcev so bili vsi zelo zadovoljni z organizacijo prireditve, ki jo je že enainvajsetič pripravila Čebelarska zveza Slovenije. Letos so razstavo obiskali tudi številni čebelarji iz Istre in krajev ob slovensko-hrvaški meji, predstavniki Dalmeda iz Splita, velečebelar inž. Roland Weber iz Nemčije in predstavnik makedonskih čebelarjev mag. Naum Bandžov. Brez dvoma sta bili za številne zelo zanimivi tudi osrednja tema posveta z naslovom "Kako pridelati več

Posvetovanje je odprl predsednik ČZS g. Lojze Peterle.

Dvorano v Celju so letos napolnili gostje in domači ter tuji čebelarji.

Foto: J. Mihelič

medu" in problematika uporabe zdravil v čebelarstvu. O tem so v drugem delu seminarja govorili veterinarski strokovnjaki.

Seminar je odprl predsednik Čebelarске zveze Slovenije g. Lojze Peterle in v uvodu najprej pozdravil goste in čebelarje. V svojem govoru je poudaril, da je izobraževanje o večji in kakovostnejši pridelavi medu pomembno zlasti za našo večjo konkurenčnost v obdobju, ko Slovenija odpira meje proti Evropi in ko se približuje čas neoviranega pretoka blaga in kapitala. Pomembno je, ali bomo znali pridelati dovolj kakovostnega medu za naše potrebe in ga kot takega ponuditi slovenskemu kupcu v razpoznavni obliki ter po ceni, ki bo ustrezna kakovosti. Izrazil je tudi dvom o smiselnosti ločevanja čebelarjev glede na politično pripadnost in poskusih ustanavljanja novih čebelarških organizacij na tej podlagi, kot se to dogaja v zadnjem času. To ne bo pripomoglo k napredku slovenskega čebelarstva, je opozoril ob koncu svojega nagovora.

Prvi del seminarja je povezoval inž. Franc Šivic. Biološka izhodišča za večjo pridelavo medu je podal dr. Janko Božič z Biotehniške fakultete v Ljubljani. O rezultatih testiranja matic je govoril Marjan Kokalj s Kmetijskega inštituta Slovenije. Kot je povedal, je dednostni delež pri pridelavi medu srednje velik. To pomeni, da lahko z odbiro matic uspešno zmanjšujemo rojilni nagon in povečujemo pridelek medu. Nato so govorili nekateri

uspešni pridelovalci medu, ki čebelarijo v različnih panjskih sistemih. Skupna ugotovitev vseh je bila, da ima AŽ panj pri intenzivnem čebelarjenju na nektarnih pašah in pri prevažanju premajhno prostornino. Ta problem pa čebelarji rešujejo na različne načine. Prvo možnost sta opisala Matej Blejc in dipl. inž. arh. Marjan Debelak v referatu o njihovih izkušnjah z uporabo zaklad. Čebelar Matej Blejc je preizkusil zaklado, prilagojeno za prevažalce. Rezultati so bili najboljši na izdatni akacijevi paši v Prekmurju. Brane Kozinc iz Lesc na Gorenjskem je predstavil po svoji zamisli preurejen listovni panj na 28 satov. Čebelarji brez matične rešetke in po njegovem je 28 satov AŽ mere za naše pašne razmere in za sposobnost zaleganja naših matic povsem dovolj. Le redkokdaj je ta površina satja premajhna. S čebelami ima zelo malo dela, saj lahko matica zaleže maksimalno število jajčec, kot jih še zmore, zato skoraj nima problemov z rojenjem. Za doseganje večjih pridelkov medu je Jože Babnik je z izračuni dokazoval nujnost izenačevanja čebeljih družin v AŽ panjih. Zoran Zidarič je predstavil svoj način čebelarjenja v Kirarjevem panju, v katerem dosega zlasti hiter spomladanski razvoj (topla stavba – sati velike mere) in zaradi tega tudi večje donose medu kot v klasičnem AŽ panju.

Čebelarjenje v nakladnih tipih panjev pa so predstavili Mirko Pavlin, Anton Rozman in Matjaž Vehovec. Le-ta je predstavil nakladni FV panj kvadratne oblike. Zanj je

Zelo zanimivo predavanje o izpopolnjenem in povečanem AŽ panju z 28 sati je imel g. Brane Kozinc iz Lesc pri Bledu.

vladalo precejšnje zanimanje, zaradi preproste uporabe pa ima lepo prihodnost. Skupna ugotovitev predavateljev je bila, da nakladni panji omogočajo večje pridelke medu od listovnih panjev, hkrati pa za oskrbo panjev porabimo manj časa. Prav tako spomladi lažje razvijemo izjemno močne čebelje družine, zlasti zaradi možnosti povečevanja prostornine panja, to pa je poglavito za večje donose. Nekoliko manj primerni so za prevažanje, in to je eden od najpomembnejših vzrokov, da se je AŽ panj pri nas ohranil v tako velikem številu, če ne omenim čebelnjakov, ki jih nekateri čebelarji zelo cenijo in so nekaterim prav pri rasli k srcu. Industrijsko čebelarjenje na med v svetu temelji na nakladnih panjih – v zadnjem obdobju se zelo uveljavljajo nizkonakladni panji - zato se bo ob pojavu industrijskega načina čebelarjenja pri nas, kljub temu da zanj, žal, nimamo najboljših možnosti (premajhne površine z medovitimi rastlinami), brez dvoma vedno bolj širil tudi nakladni panjski sistem. Ljubiteljski čebelarji pa bodo brez dvoma tudi v prihodnje čebelarili z AŽ panji v čebelnjakih. Takšno čebelarjenje je namreč primernejše za starejše ljudi, ki ne čebelarijo zaradi pridobitnih učinkov, ampak predvsem iz ljubezni do čebel.

V drugem delu seminarja je več pre-

inž. Jože Babnik je izračunal koliko večji je skupni prinos medu, če izenačujemo moč panjev v AŽ panjih. Foto: J. Mihelič

davateljev obravnavalo problematiko zdravstvenega varstva čebel. Uvodni referat je imel dr. Jože Šnajder, predsednik komisije za zdravstveno varstvo čebel ČZS. V njem je opozoril na nered pri uporabi zdravil pri nas, saj jih vsak uporablja po lastni presoji. V prihodnje bo potrebnih več enotnih navodil za uporabo zdravil, poleg tega pa bo treba novosti iz sveta hitreje prenašati v domačo prakso. Eno izmed novosti, namreč delovanje novega pripomočka Ekofog 2001 za uničevanje varoe z aerosolom, kadar je v panju malo zalege ali je sploh ni, je prikazal svetovalec Jože Gabrovšek z Veterinarskega zavoda Slovenije. Podobno delujejo tudi češki aparati, ki jih je že nekaj v Sloveniji in so precej cenejši. O pravilni uporabi zdravil so predavali dr. A. Gregorc, dr. vet. med. Janez Jelenc in prof. dr. Jože Rihar. Podobno kot Milan Meglič je tudi dr. Rihar poudarjal predvsem pomembnost uporabe naravnih snovi, to je organskih kislin, izvlečkov pelina, borovih vršičkov in eteričnih olj.

Še nekaj besed o čebelarskem sejmu. Vsako leto se prijavi več razstavljalcev, zato je bil sejem za obiskovalce zelo zanimiv. Nekaj novosti je predstavilo podjetje Logar, predvsem pri točilih. Izbočeno dno točil omogoča, da iz točila izteče ves med, izboljšali so tudi izdelavo kaset za sate in

Okroglo mizo o problematiki čebeljih bolezni je vodil dr. Jože Šnajder, predsednik komisije za čebelje bolezni pri ČZS (levo).

O novostih pri zatiranju varoze je poročal dr. Jože Rihar (desno).

Foto: J. Mihelič

predstavili novo elektronsko točilo. Tudi podjetji Rakovec iz Ljubljane in Debevec z Vrhnike ne zaostajata z bogato ponudbo čebelarškega orodja. Številni čebelarji so se odločili za nakup zelo kakovostnih matičnih rešetk pri podjetju Jožeta Riharja. Tudi mizarstvo Krže z Vrhnike je predstavilo svojo ponudbo kakovostnih panjev. Nizkonakladne panje je ponujal Vojko Veber iz Selc, medovite rastline pa g. Sotlar iz Šmartna pod Šmarno goro. Predstavila se je tudi na novo ustanovljena Čebelarska zadruga iz Celja in vabila čebelarje k sodelovanju. Čebelarstvo Koželj iz Šmarja Sap je razstavilo panjske končnice, sveče in krožnike s čebelarskimi motivi.

Razstavljalo je tudi precej inovatorjev. Inž. Ivan Jurkovič iz Ljubljane je prikazal v nakladni panj predelan AŽ panj. Zelo domiselno je izdelal posebno

sponko za lažje pregledovanje naklad brez dvigovanja. Panj je vzbudil precej zanimanja in bo verjetno dobil precej posnemovalcev. Tudi nakladni panj čebelarja in mizarja Videčnika iz Zreč je za naše podnebne razmere zanimiva rešitev nakladnega panja na toplo stavbo. Po njegovih besedah je razvoj družine v panju izjemno hiter, to pa poleg tople stavbe omogoča tudi poseben satnik, ki ustvarja dodatno izolacijo gnezda, kar je pomembno predvsem spomladi.

Čebelarska zveza Slovenije je vse referate, ki so bili predstavljeni na seminarju, natisnila v posebnem zborniku, ki obsega več kot šestdeset strani. Zainteresirani ga še lahko naročijo po telefonu (061 - 210 992) in poslali vam ga bomo po povzetju. Ob koncu se zahvaljujemo vsem čebelarjem za številno udeležbo in vas vabimo na naslednji seminar, ki bo prihodnje leto prav tako na sejmu v Celju.

Delavnica Rakovec je na razstavi prikazala čebelarško opremo.

Podjetje Logar je prikazalo vso svojo ponudbo in vse novosti. Foto: J. Mihelič

AŽ panje, predelane v nakladne, je predstavil inž. Jurkovič iz Ljubljane.

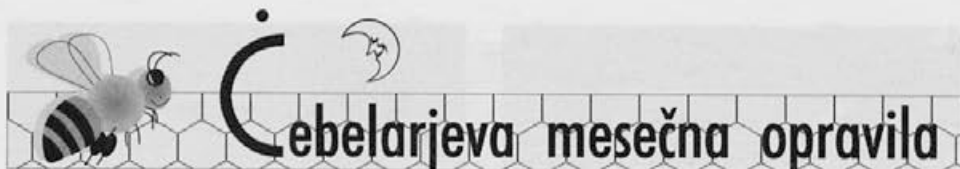
Posebej prirejen trietažni listovni panj je predstavil čebelar g. Požar.

Na razstavi so predstavili nov domač aparat za uničevanje varoze z aerosolom.

Čebelar Videčnik iz Zreč je letos predstavil nakladni panj na toplo stavbo.

Čebelarjeva mesečna opravila

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

prof. JANEZ MIHELČ

April je že prvi pravi čebelarški mesec, v katerem moramo čebelarji natančneje spremljati razvoj čebeljih družin in seveda ustrezno ukrepati, da bi imeli sicer močne čebelje družine, vendar ne tako, da bodo že v začetku maja sedle na roj. Ta nevarnost je še toliko večja v letih z zelo toplimi zimami, ko čebele napolnijo panje z leskovo in vrbovo obnožino, kot se je to zgodilo letos. Tudi poraba hrane je ob takšnem razvoju zalege ta mesec zelo velika, kar od pet do šest kilogramov. Zato mora biti čebelarjeva prva skrb, da že v začetku meseca, seveda, ko se dovolj ogreje (vsaj do 14° C), pregleda zalogo hrane ob gnezdu. Izvlečemo le tiste sate s hrano, ki so na robu čebelje gručice, na notranji strani z vilicami ali nožem razpraskamo medene pokrovčke in sate potisnemo nazaj na isto mesto. S tem pospešimo prenašanje hrane znotraj panja, to pa ugodno vpliva na povečanje zaleganja matice. Drugi del meseca lahko zaležene AŽ sate obračamo tako, da so medeni venci za žrelom panja, lahko pa voščene pokrovce tudi nekoliko popraskamo. Za čebelarje z velikim številom panjev je takšno opravilo preveč zamudno, zato čebelje družine raje dražilno krmijo na druge načine. Najbolje sta se doslej obnesla kapilarni pitalnik, postavljen neposredno nad gnezdo, ali pogača, prav tako vstavljena nad gnezdo. V toplejših krajih lahko pogače dodajate tudi na podnico, saj tam lahko čebele pridejo do nje le, če je dovolj toplo in lahko izletavajo tudi po vodo. V hladnejših krajih čebele do nje ne bi prišle dovolj pogosto, saj jim mraz ne dovoli, da bi večkrat zapustile gnezdo. V tem obdobju je zunanje krmljenje v posodah z redko sladkorno raztopino možno

le, če je čebeljak na samem, temperatura raztopine pa višja od 10° C. Če je temperatura nižja, se čebele preveč ohladijo in se ne morejo več vrniti v panje.

V tem obdobju so še vedno možne večje ohladike in tudi nočne temperature so še zelo nizke, zato so primernejši pitalniki nad gnezdom, precej manj pa pitalniki zadaj na vratcih, ker so še zelo mrzli in preveč oddaljeni od gnezda. Če v panju ni vsaj 8 kg hrane, moramo čebele krmiti. Medenih vencev čebele ne potrebujejo le za hrano, saj poleg tega tudi zadržujejo toploto, da ne uhaja prehitro iz panja. Če je zaloga zelo majhna, je najbolje, da ob gnezdo dodamo medeno satje iz rezerve - prej ga nekoliko popraskamo - če ga nimamo, pa jim pokladajmo toplo sladkorno raztopino, v katero dodajmo do pet odstotkov domačega medu, citronsko kislino, vitamin C ali kis, da čebel ne bomo preveč obremenjevali. Še najprimernejša je invertirana sladkorna raztopina, v kateri sta grozdni in sadni sladkor. Pri nas invertne raztopine še ni mogoče kupiti le invertne pogače, v Evropi pa je ponudba že zelo velika. Družina, ki je popolnoma brez hrane, je verjetno tudi brezmatična, saj je bila žrtev tihega ropa. Čebele so mirne in trepetajo s krilci, kot bi prosile za pomoč. Družino pregledjmo, in če ne najdemo matice, jo takoj ometemo v sosednji panj, čebele pa poškrabimo s toplo sladkorno raztopino. Če ima družina matico, ji ob gnezdo dodajmo medeno satje, na notranji strani pa odstranimo medene pokrovčke, da bodo čebele lažje in hitreje prišle do hrane. Žal je pri nas vse preveč čebelarjev, ki ta mesec ne pregledajo zalog hrane, tako da njihove družine padejo od lakote, lahko celo, kot rečemo čebelarji, ob polni skledi, če je družina ločena od hrane, čebelar pa je ni pravočasno prestavil ob gnezdo. Ko pregledujemo

zaloge hrane, tudi ugotovimo, koliko satov zalege je v panju. Vse matice, ki konec aprila nimajo vsaj šest satov zalege, uničimo in jih zamenjamo z mladimi iz rezerve. Na ta način redno odbiramo živalne družine, ki so tudi dobri medarji. Če nimamo dovolj rezervnih družin, počakamo, da iz odbrane družine, ki smo jo prisilili v rojenje, s pokritimi matičniki pripravimo narejence, ko se matice oplodijo, pa uničimo staro nerodovitno matico in v panj dodamo narejenec z mlado matico. Pozneje lahko pri katerem izmed naših priznanih vzrejevalcev kupimo nekaj oplojenih matic, predvsem zaradi "osvežitve krvi" v domačem čebelnjaku. Pri tem pa kupcem priporočam, da si v plemenilčku ogledajo tudi pokrito zalego izbrane matice. Ta mora biti strnjena, saj je to znamenje, da je matica kakovostna.

Z vsemi temi ukrepi čebelam omogočimo, da napolnijo panj z zalego, ko pa jim začne primanjkovati delovnega prostora, jim ga moramo povečati. Ko čebele dobijo občutek utesnjenosti, se hitro pojavi rojilno razpoloženje, če ga ne preprečimo pravočasno. Tudi matica, ki ji zmanjka praznih celic, ne more več zalegati, to pa zavre buren in naraven razvoj čebelje družine. To se še zlasti hitro zgodi v AŽ panju, če čebele prezimujemo v plodišču, matica pa je utesnjena na deset satov. Veliko čebelarjev prezimuje čebele v medišču, kar sicer omogoči hitrejši razvoj, vendar predvsem jeseni zahteva več dela. Če uporabljamo zaklade, prezimimo družine na dvajsetih AŽ satih, matično rešetko pa zamenjamo z distančnim vložkom ali pa spodnje plodiščne sate dvignemo do satov v medišču. Tako družine dobro prezimijo, spomladi pa ni velike nevarnosti, da bi bila družina utesnjena.

Ko je v AŽ panju osem satov zalege, je skrajni čas, da odpremo matično rešetko, medišče pa nastavimo oziroma napolnimo s praznim lepim satjem in satnicami, ki jih bomo pri prestavljanju dodali v plodišče. Že na prvi pogled vidimo, katere družine so najmočnejše in zasedajo vse ulice. Tem družinam že takoj med nastavljanjem medišča prestavimo v sredino medišča do tri sate pokrite zalege, ob

katere postavimo dva medena sata, zlasti če obilno medijo divja češnja, borovnica, regrat, vrbe in čebele že belijo satje. Prazne sate, ki jih dodamo v plodišče, poškopimo s sladkorno raztopino, da jih čebele čim prej očistijo. Takoj ko začnejo čebele graditi satnice v medišču, jih premestimo v plodišče, tako da ga do konca zgradijo, matica pa jih takoj zaleže. Bolje je, da satje nastavimo prej, preden so čebele popolnoma napolnile plodišče, satnice v medišču pa poškopimo z medeno raztopino, da jih bodo čebele takoj "zgrabile". Vedno pazimo, da so sati z zalego tako v medišču kot v plodišču v tem mesecu stalno stisnjeni skupaj, spodnji pa nad zgornjimi, da ne razbijamo enotnosti gnezda oziroma da ga razbijamo čim manj. Čebele potem dobro odenemo in nakrmimo s toplo sladkorno raztopino, lahko pa jim jo nalijemo tudi v kakšen dodan izdelan sat. Proti koncu meseca pa čebelje družine medsebojno izenačimo, tako da prestavljamo pokrito zalego iz močnih družin v manj živalne. S tem bolje izrabimo omejen prostor, ki ga imajo AŽ panji. Lahko pa se odločite tudi za uporabo zaklad, ki povečajo prostornino AŽ panjev. Uporabimo jih proti koncu aprila, ko je v panju že dovolj čebel in zalege. V zaklado prestavimo matico in sedem najbolj zaleženih satov, povečini s pokrito in polegajočo se zalego ter dva medno obnožinska sata, ki ju postavimo ob zalego. Čebele nato nakrmimo, da se pojavi delovna vnema, ki matici omogoči nadaljevanje zaleganja. Zaklado moramo napolniti s čebelami in polegajočo se zalego, da matica kljub ohladitvam in mrzlim nočem nadaljuje zaleganje. Gnezdo, ki ostane v AŽ panju, strnemo v plodišču, da se zalega poleže. Če čebele vozimo na akacijo, na ta način precej povečamo število satov, v katera lahko čebele odlagajo redko medičino in tako povečamo donos. V tem mesecu je pomembno, da čebele zaposlimo s krmiljenjem zalege in graditvijo satja, če pa je paša, lahko čebele zgradijo že dve satnici. Tako bomo najučinkoviteje preprečili pojav rojilnega razpoloženja. Če pa je vreme izjemno slabo in mrzlo z ukrepi počakamo le toliko, da se nekoliko ogreje.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V APRILU

MATJAŽ VEHOVEC

Pred nami je mesec, v katerem bomo prvič temeljito posegli v čebelje družine. Z ukrepi spodbujamo njihov razvoj, pri tem pa ne pretiravajmo. Vse posege v panj prilagodimo moči posameznih družin. Čebelarji, ki čebelarimo z nizkimi nakladami, imamo za ta opravila odlične možnosti. Čebelje družine lahko širimo in razvijamo postopno z majhnimi koraki. Praviloma samo menjavamo, premeščamo in obračamo naklade, dela s posameznimi sati se izogibamo. Delamo hitro in premišljeno. Dobro je, če imamo pri delu pomočnika. Tako bomo delo namesto na primer v treh urah opravili že v eni uri, saj naklad ni treba odlagati in znova dvigovati. V večini primerov je postopek dela naslednji: Pomočnik dvigne streho, medtem čebelar pokadi čebele, počasi privzdigne pitalnik in ga odstrani. Nato pomočnik dvigne zgornjo najtežjo naklado, čebelar pa naslednjo, ki je praviloma povečini napolnjena le z zalego in je temu primerno lažja. Na njeno mesto nato pomočnik odloži svojo naklado, nanjo pa čebelar postavi naklado z zalego. Panj z zamenjanima nakladama potem pokrijeta s pitalnikom in dodata še pogačo ali kapilarno vedro s sirupom. Pomočnik panj pokrije s streho iz naslednjega panja in tako se postopek ponavlja. Seveda nikoli ne gre brez zapletov, ki otežujejo delo. Pri tem je odločilnega pomena naše znanje in sposobnost za hitre odločitve, kaj bomo storili in kako bomo razstavljeni panj spet sestavili. Zasedenost ulic, vedenje čebel in teža naklad nam morajo povedati vse.

Družine, ki so zdaj v treh nizkih nakladah, zasedajo v prvi polovici aprila zgornji dve nakladi. Če je zalega v obeh ali pa samo v zgornji nakladi, ju medsebojno zamenjamo in obrnemo tako, da je med bližje žrelu. Pri družinah, ki se še niso razvile v zgornjo naklado, počakamo s

posegom. Podobno ravnamo z družinami, ki so samo v dveh nakladah. Le-te medsebojno zamenjamo le, če zasedajo obe nakladi, lahko pa ju tudi samo obrnemo za 180°. V pomožnih družinah, ki so zazimljene v stolpiču ena nad drugo, obrnemo samo nekaj posameznih satov. Najbolj živalne lahko že prepeljemo na glavno stojišče in jih poveznemo na pridobitne družine. Podobno, kot sem že opisal, ravnamo tudi s panji, v katerih je na osnovno družino že naveznjena druga. V tem obdobju družini še vedno razvijamo ločeno.

Pri menjavi naklad se odprta zgornja luknja pomakne navzdol. Ko se čebele že delno navadijo na nižji položaj, jo zamašimo in jih s tem postopno prisilimo, da prehajajo skozi glavno žrelo. To je pomembno zaradi ohranjanja toplote in čiščenja podnice.

Po približno dveh tednih je potreben vnovičen poseg. Ponavadi je takrat v polnem cvetju češnja, vnos medicine se poveča in pojavi se močnejši gradilni nagon. Pri družinah v treh nakladah tokrat zgornjo zamenjamo s spodnjo, srednja, v kateri je jedro zalege, pa naj ostane v sredini. Družinam z dvema nakladama le-te zamenjamo in podstavimo tretjo z lepimi, nekoliko medenimi sati. Zdaj bomo koristno porabili melicitozni med. Samo v izjemnih primerih, ko je družina res močna, tretjo naklado vstavimo kot medklado. S tem posegom se družine nemoteno razvijajo naprej, pojav rojilnega razpoloženja pa je odmaknjen vsaj za tri do štiri tedne. Satnic nikoli ne dajemo v spodnjo naklado, ampak vedno v srednjo ali zgornjo na predzadnje mesto. Za gradilni satnik uporabljamo cel prazen satnik, ki ga lahko označimo z barvnim risalnim žebličkom.

Tistim, ki čebelarite s celimi nakladami, zdaj odsvetujem menjavanje. To boste lahko storili šele konec aprila ali maja. Poglavitni razlog, zakaj so družine v nakladnih panjih prepozno razvite, je po mojem prav v prehitrem nastavljanju

druge naklade oziroma v prezgodnji menjavi le-teh. Namesto da bi razvoj pospešili, ga s tem ustavimo.

Družinam v eni nakladi lahko obrnemo nekaj satov ali pa kar celo naklado za 180°. Ko bo družina že krepko podsedala, novo naklado najprej postavimo, vanjo pa na sredino zložimo nekaj spraskanih in z vodo poškropljenih medenih satov. Krajna sata sta lahko slaba, saj ju bomo pri prvi menjavi naklad tako odstranili, namesto njiju pa dodali na predzadnje mesto satnici. Močnejše

družine, ki so prezimovale v dveh nakladah, so zdaj praviloma v vrhnji. Med seboj jih lahko zamenjamo šele tedaj, ko bodo močno podsedle v spodnjo. Ob izdatnejši spomladanski paši na češnji dodamo v zgornjo naklado tudi dve do tri satnice. Če družina vrhnje naklade ne zaseda polno, je najbolje spodnjo odstraniti in počakati, da se najprej krepko razvije v eni, šele potem ji dodamo novo. Tako družino lahko tudi naveznemo na sosednji panj in ločeno od osnovne razvijamo do maja, ko bomo oblikovali dvomatični sistem.

VETERINARSKI NASVETI ZA APRIL PRAVOČASNO UGOTAVLJANJE VAROE V ČEBELJI DRUŽINI

Uspešnost čebelarjenja je med drugim odvisna tudi od rednega spremljanja stopnje napadenosti z varoo. Ti rezultati nam povedo, ali se število varoj povečuje hitreje, kot pričakujemo, in ali pri tej stopnji napadenosti varoa že povzroča škodo čebeljim družinam.

Z rednim spremljanjem napadenosti, lahko takoj zaznamo tudi nenadno povečanje in začnemo še pravočasno zdraviti, torej prej, preden družina odmre.

Do določene stopnje napadenosti z varoo čebelja družina ne kaže očitnih znamenj bolezni. Ta se pojavijo, ko je napadenost že zelo huda, takrat pa je za čebeljo družino največkrat že prepozno.

Na posameznem stojišču so čebelje družine različno napadene z varoo. Zato je treba pregledati zadostno število čebeljih družin. Kontrola ene same družine ali manjšega števila družin nam lahko da napačen rezultat. Priporočamo testiranje vseh družin v čebelarstvih, ki imajo do 20 družin. V čebelarstvih z več kot 20 družinami pa naj bi testirali najmanj polovico družin.

Poznamo nekaj preprostih načinov določanja stopnje napadenosti čebelje družine z varoo.

1. Vzorčenje trotovske zalege

Test opravimo pri najmanj 50 vijoličnookih trotovskih bubah. Z vilicami za odkrivanje medenih pokrovcev oziroma z zobotrebci odkrijemo in izvlečemo cele bube. Preštujemo varoe, ki so na bubah.

Izračunamo odstotek napadenih bub.

Če je napadene trotovske zalege manj kot 5 odstotkov, gre za blažjo napadenost in zdravljenje še ni potrebno.

Če je napadene 25 odstotkov in več trotovske zalege, pa gre za hudo napadenost. Pri takih družinah izpraznimo medišča in začnemo družine takoj zdraviti, če pa smo napadenost ugotovili med pašo, začnemo zdraviti takoj po paši. Pregled trotovske zalege ponavljamo v presledkih enega meseca.

2. Vzorčenje zalege čebel delavk

Ko v panju ni trotovske zalege, na enak način testiramo zalego čebel delavk.

3. Kontrola naravnega odpada varoe

Prvi pogoj za spremljanje naravnega odpada varoe je, da v panje vstavimo testne vložke. Poznamo več načinov izdelave testnih vložkov. Poglavitno je, da je testni vložek pokrit z mrežo s premerom 3-5 mm. Varoa pada skozi mrežo na testno podnico, čebelam pa je dostop onemogočen, tako da odpadlih varoj ne morejo očistiti. Priporočljiv je predalčni tip testnega vložka, tako da ob kontrolnih pregledih izvlečemo le testno podnico, mreža z okvirjem pa ostane v panju. S tem si prihranimo precej dela, vznemirjanje čebel pa je precej manjše.

Kontrola naravno odpadlih varoj:

- opravljamo jo v pravih časovnih presledkih 7 do 10 dni,
- ob vsakem pregledu preštujemo

število odpadlih varoj,

- število odpadlih varoj delimo s številom dni od zadnjega pregleda in tako dobimo število v enem dnevu odpadlih varoj.

Rezultati, ki jih dobimo, nas usmerjajo v našem nadaljnjem ravnanju pri zdravljenju varoe.

Če odpade manj kot ena varoa na dan, zdravljenje še ni potrebno.

Če odpade 5 do 10 varoj na dan, je treba družino zdraviti takoj po iztočenju.

Če odpade 10 do 30 ali več varoj na dan, je potrebno takojšnje zdravljenje.

Zdravilo izberemo po posvetu z veterinarjem.

Testne vložke uporabljamo vedno med zdravljenjem. Le tako lahko ugotovljamo učinkovitost zdravila. Sedem do deset dni po vsakem zdravljenju obvezno opravimo testno plinjenje. Po 24 urah kontroliramo število odpadlih varoj.

dr. vet. med. **Ivo Planinc**
Veterinarski zavod Slovenije

Prodaja medu na domu in na tržnici

CENA MEDU

Boris Seražin

Leta 1997 nam je ceno medu uspelo prilagoditi stroškom pridelave. Ob začetku dogovarjanja trgovcev z medom na ljubljanskih tržnicah se je izkazalo, da smo čebelarji potrebovali učinkovit način usklajevanja tržnih cen medu.

Z osamosvojitvijo Slovenije so se tržne možnosti za naše pridelke zelo spremenile. Z izgubo trgov v drugih republikah je naš največji odkupovalec medu, podjetje Medex, izgubil dobršen del trgov, hkrati pa je neposredno pred osamosvojitvijo Slovenije uvozil velike količine cenenegega medu. Posledica tega je bilo razsulo prodaje pridelkov. Odzivi čebelarjev na dane razmere so bile logične in pričakovane - veliko čebelarjev je bilo prisiljenih spremeniti celotno politiko čebelarjenja. Odzvali so se predvsem v dveh smereh:

1. iskanje novih tržnih poti,
2. zmanjševanje oziroma opuščanje čebelarjenja.

Čebelarji, ki so iskali nove prodajne poti, so začeli svoje pridelke vse bolj neposredno tržiti. To se je pokazalo pri veliki konkurenci na trgu. Pojavili so se številni zasebni prodajalci medu in drugih čebeljih pridelkov, sprva z dokaj nepopolno ponudbo. Ker smo bili čebelarji prisiljeni prodati pridelek, smo ga

prodajali po dokaj nizki ceni, da smo ga sploh lahko prodali. Sčasoma smo ponudbo vse bolj izpopolnjevali (izboljševali obliko embalaže, spreminjali prodajne količine, širili ponudbo...). Ponudba je postajala vse bolj pestra, to pa nam je omogočilo prodajo pridelkov po višji ceni. Zdaj ni več problem ob normalni letini pridelke prodati.

Takoj po osamosvojitvi sta celoten slovenski trg obvladovali samo dve podjetji. Večino pridelka medu sta odkupili po razmeroma visoki ceni. Po nekaj letih sodimo, da ti dve podjetji obvladujeta samo približno 30 do 40 odstotkov trga. Od 60 do 70 odstotkov medu čebelarji prodamo sami, zato je postala uskladitev cen naših pridelkov nujna.

Leta 1996 smo se na mojo pobudo začeli dogovarjati o prodajnih cenah medu na tržnicah. Glede na različne (tudi negativne) odzive čebelarjev mislimo, da je nujno podrobneje pojasniti nekaj stvari.

1. Dogovor o cenah medu je pravno nezavezujoč.

2. Dogovor omogoča večjo varnost udeležencev, ker cene spremenimo v določenem (kratkem) obdobju hkrati, tako da se prodaja ne znižuje samo pri določenih trgovcih.

3. Ker čebelarji za prodajo medu na domu oblikujejo svoje cene glede na cene medu na tržnicah, je normalno, da

so cene medu na tržnicah nekoliko višje kot cene medu na domu.

4. Tudi podjetja (trgovci z medom) morajo upoštevati cene medu na drobno, saj čebelarji na domu vedno prodajajo svoj pridelek po nižji ceni, kot je v trgovini. Če je razlika v cenah prevelika, se prodaja podjetja preveč zmanjša. Glede na to lahko podjetje zviša svoje cene šele potem, ko so čebelarji prilagodili cene svojega medu prejšnjemu zvišanju cen podjetja.

5. Leta 1996 je bilo takšno stanje očitno, saj je bila cena medu v prodaji na drobno pri večjih trgovcih (po naših informacijah) skoraj za 100 odstotkov višja od cene, po kateri so čebelarji prodajali svoj pridelek doma. Takrat se je pokazalo, da si **ceno medu znižujemo predvsem čebelarji sami**.

6. V zadnjem letu dni, ko smo čebelarji cene medu zvišali oziroma uskladili s cenami podjetij, se je pokazalo, da se podjetja na to odzovejo z zvišanjem cene medu v prodaji na drobno. Torej lahko pričakujemo tudi v prihodnje njihov podoben odziv.

7. Ker v Sloveniji vsako leto prodamo bolj ali manj enako količino medu, imamo od zvišanja cen korist vsi, saj se zviša tako cena v prodaji na drobno kot tudi cena medu v sodih.

Zdaj ocenjujemo, da je cena medu za čebelarja dokaj ugodna. Pri tem je vsekakor treba upoštevati, da cena medu "na veliko" ne more biti tako visoka kot cena v prodaji na drobno. Za izračun "primerne" cene medu lahko uporabimo naslednjo formulo:

Cena v prodaji na drobno = (cena surovine + stroški embalaranja + stroški posredovanja) x faktor prodaje na veliko.

Cena surovine so proizvodni stroški na kilogram pridelka. Stroški embalaranja so od 50 do 70 SIT na embalarano enoto. Stroški posredovanja so odvisni od posameznega trgovca in so lahko do 15 odstotkov. Faktor prodaje na veliko je 15 do 20 odstotkov marže pri prodaji na veliko + 25 odstotkov marže pri prodaji na drobno + 5 odstotkov prometnega davka. Za hitrejši izračun uporabimo za faktor prodaje na veliko kar 1,54. Ta faktor

prodaje je izračunan samo okvirno in lahko niha tudi do 10 odstotkov.

V gornji formuli je neznanka cena surovine. Glede na tržno gospodarstvo je podana cena medu v prodaji na drobno. Ker se v prodajni verigi nihče ne bo odpovedal svojemu deležu, nosi vso izgubo cena surovine ali čebelar.

Po našem mnenju smo s takim dogovarjanjem dosegli zgornjo mejo zvišanja cen. V prihodnje ob normalni letini zelo težko pričakujemo kakršen koli dvig cen. Glede na to bi bilo dobro osvetliti tudi naša predvidevanja za prihodnji tržni položaj na področju čebeljih pridelkov. Ker je Slovenija podpisala pridružitveni sporazum z državami CEFTA se nam po letu 2000 obeta znižanje carin za uvoz medu iz teh držav. Po podatkih, ki smo jih pridobili na srečanjih teh držav v minulemu letu, ocenjujemo, da utegne postati problem predvsem uvoz medu iz Madžarske. Po naših podatkih v tej državi pridelajo 16.000 ton medu na leto, izvozijo pa 12.000 ton. Hkrati dosegajo madžarski čebelarji povprečne donose približno 40 kg medu na panj. Po naši analizi so leta 1996 samo madžarski čebelarji poslovali z dobičkom, prav tako pa smo tudi ugotovili, da so razmere v Češki, Slovaški in na Poljskem medsebojno primerljive. V Sloveniji so bile razmere za čebelarjenje leta 1996 izrazito slabe, saj smo po ugotovitvah te analize ter ob upoštevanju vseh prihodkov in odhodkov poravnali samo 33 odstotkov vseh stroškov pridelave. Pri tem se lahko vprašamo, kako smo sploh lahko čebelarili. Odgovor je verjetno v tem, da nismo obnavljali osnovnih sredstev in da s pridelavo medu pač nismo nič zaslužili.

Druga ugotovitev pa je, da v vseh teh državah prodajajo med v sodih po nižjih cenah kot pri nas.

Glede na te podatke lahko ob sprostitev carinske zaščite (to pa ni v naši pristojnosti, ampak je predvsem odvisno od skupnih dogovorov na ravni vlad teh držav) pričakujemo dokaj veliko količino cenejšega medu iz teh držav. Glede na to, kako delujejo naše inšpekcijske službe, lahko izrazimo določeno mero dvoma o sposobnosti države, da bo v prodaji na drobno zagotovila zakonsko zahtevane označbe za ves uvožen med.

Glede na zgoraj povedano menimo, da se je nujno nasloniti na naše lastne sile. Po našem mnenju je skoraj edina rešitev za nadaljnjo uspešno prodajo pridelkov v tem, da kupce prepričamo o kakovosti sicer dražjega domačega medu (tako kot v Avstriji). Da bi to dosegli, pa moramo kupce prepričati, da je naš med gotovo boljši od uvoženega. Za razlikovanje med domačim in uvoženim medom moramo za slovenski med uporabiti zaščitno znamko. Ta je bila oblikovana že leta 1992 po vzoru avstrijskih, nemških in italijanskih čebelarjev. V teh državah so samo na podlagi takšne znamke lahko ločili domači med od uvoženega in s tem ohranili visoko ceno domačega medu v primerjavi z uvoženim. To razmerje je približno 1:3 v korist domačega medu. V Sloveniji lahko pričakujemo uravnavanje naše cene medu s ceno medu na svetovnem trgu (to pomeni precejšnje znižanje cene). Če bomo svoj med takoj ločili od uvoženega (brez države), lahko pričakujemo, da se cena našega medu ne bo spremenila.

Zdaj uporabljamo zaščitno znamko za med 15 čebelarjev, da bi ji dali moč in da bi se lahko zavarovali pred uvozom tujega medu, pa moramo uporabo znamke precej povečati. Le tako bomo imeli možnost, da bomo dosegli ugodno ceno domačega medu in da jo bomo lahko tudi zviševali. Le združeni bomo lahko dosegli pomembne premike na področju trženja medu in drugih čebeljih pridelkov.

Leta 1997 smo s to znamko označili 11.000 kozarčkov medu. To je še vedno veliko premalo za izvedbo dobre propa-

gandne akcije. Uporabiti moramo vsaj 500.000 znamk na leto, da bomo lahko s svojimi sredstvi izvedli primerno propagandno akcijo in na ta način našim kupcem predstavili vso vrednost slovenskega medu.

Zaščitna znamka je za kupca jamstvo kakovosti za določen pridelek. Pri tem je treba paziti, da ne kritiziramo kakovosti drugega medu, ne da bi vedeli, kakšen je ta med v resnici. Za pridobitev zaščitne znamke mora čebelar dati med v analizo, hkrati pa po pravilniku obstaja možnost superanalize medu, vzetega s prodajnih polic. Tako zagotavljamo (ob logičnem pogoju, da za kakovost jamči čebelar pridelovalec) tudi neodvisno kontrolo kakovosti medu na trgu, prav to pa označimo z zaščitno znamko. **Informacijo**, da je **označen med drugačen od neoznačenega, moramo prenesti kupcu**, saj bo s tem dobil **jamstvo za kakovost** in bo za kupljen izdelek pripravljen tudi **več plačati**.

Uvajanje v prakso in doseganje ugodnih učinkov zaščitne znamke bo sicer počasno, vendar verjamemo, da je naša pot pravilna. Hkrati mislimo, da je ta **pot ustrezna za nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva**. Za to delo bo potrebnih veliko naporov, tako za učinkovito uporabo znamke kot tudi za propagiranje (informiranje) kupcev, to pa seveda zahteva velika denarna sredstva. Verjetno lahko pričakujemo tudi posluh države za začetno financiranje takih akcij. Vendar je normalno - in tudi nujno - da so prihodnje akcije propagiranja in izobraževanja financirane iz sredstev od prodanih znamk. To pravzaprav pomeni, da čebelar uporabnik z nakupom znamke prispeva del sredstev za propagiranje pridelkov in s tem za ohranjanje ravni cen.

Stranski učinek take akcije bo vsekakor tudi povečanje porabe vseh čebeljih pridelkov, posledica tega pa bo zvišanje prodajnih cen. Zelo velik uspeh bomo dosegli, če nam ne bo treba kmalu znižati cen v prodaji na drobno.

Zdajšnji uporabniki znamke verjamemo v pravilnost poti, zato pozivamo prav vsakega čebelarja v Sloveniji, naj se nam pridruži in začne uporabljati zaščitno znamko za med, saj bo na ta način del svojega dohodka vložil v svojo boljšo prihodnost.

Naredimo nekaj zase!

ZREJA "NEMŠKIH" MATIC V SLOVENIJI

dr. Janez Poklukar

Verjetno v Sloveniji ni čebelarja, ki ne bi bil vsaj posredno udeležen pri našem skupnem prizadevanju za vzrejo čistih kranjskih čebel. Konec koncev so skoraj vse matice, ki so v prodaji, vzrejene v registriranih vzrejališčih in plemeniških. Zato pa so toliko bolj alarmantne novice, da se tudi pri vodstvu selekcijske službe dogajajo hude napake, ki bodo oz. so že uničile našo kranjsko čebelo. Kot dokaz za tako trditev nekateri vedno znova ponavljajo primer prodaje "nemških" matic pri enem od registriranih vzrejevalcev leta 1993. Ker se govorce ne poležejo, želim v nadaljevanju osvetliti vse meni znane in dokumentirane vidike te zgodbe. Da bi izključil kakršne koli dvome, sem vse prizadete prosil, naj besedilo v nadaljevanju dopolnijo s svojimi ugotovitvami. Po mesecu dni nisem prejel nobenih dopolnil.

Služba za selekcijo kranjske čebele deluje v okviru Kmetijskega inštituta Slovenije od leta 1984 naprej. Že kmalu po začetku dela smo se znašli pod včasih nasprotujočimi si interesi vzrejevalcev matic, domačih kupcev in seveda konkurentov iz tujine. Slovenija oz. tedanja Jugoslavija ni

veljala za kakšnega resnega kupca matic, saj se je z vzrejo zadovoljivo ukvarjala sama. Naša prizadevanja so posebej skrbno spremljali kolegi iz Nemčije. S komisijo za vzrejo matic pri nemški čebelarški zvezi smo prve stike navezali leta 1986. Že ob prvih srečanjih so pokazali veliko zanimanje za konkretnejše sodelovanje pri vzreji matic. Po večkratnih srečanjih je dozorela misel, da bi pri nas začeli namensko vzrejati matice za nemški trg. Maticar za jemanje vzrejnega materiala naj bi bil izbran iz ene izmed nemških selekcij kranjske čebele, matice pa naj bi bile oplojene v Sloveniji z našimi troti. Nemški partnerji so že imeli določene podobne izkušnje z enim izmed naših večjih vzrejevalcev, vendar so sodelovanje leta 1990 pretrgali. Zavedali smo se, da bi bilo treba nadaljnje sodelovanje dvigniti na višjo raven in po možnosti vključiti tudi pristojne državne službe v obeh državah. Pisna pobuda predsednika združenja vzrejevalcev matic inž. Tieslerja z dne 17. 5. 1991 je priprave na sodelovanje še pospešila.

Leta 1991 smo se dogovorili, da bomo za potrebe vzreje v letu 1992 uradno

Dobra matica je osnova za velike donose medu.

Foto: A. Kečkeš

uvozili dve matici kranjske pasme še pred začetkom zime. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je z odločbo št. 323-03-7/91-31 dovolilo namenski uvoz dveh matic kranjske pasme iz Nemčije. Krajši obisk v Nemčiji sem izbral za prevoz dveh prašilčkov v Slovenijo. Matici sta bili sestri, vzredil ju je Horst-Dieter Fehling na plemenilni postaji Wangeooge leta 1990. Ob prevzemu smo prejeli tudi potrdilo o izvoru, iz katerega je jasno razvidno, da so vsi starši matic najmanj tri rodove nazaj čiste kranjske pasme. Sedem od osmih praprastaršev je izviralo iz linije kranjske čebele C-T Celle, eden od praprastaršev pa iz linije C-T 1075. Poleg tega smo prejeli tudi veterinarsko potrdilo, da v vzrejališču ni bilo nobene kužne bolezni. Kljub temu smo matici v Ljubljani v skladu z odločbo št. 326.5-78/91-8/10 veterinarskega inšpektorata Mestne uprave za inšpekcijske službe dali v karanteno. V skladu z določbo je bila za diagnostične preiskave na kužne čebelje bolezni pristojna Veterinarska fakulteta. Ta je zgodaj spomladi 1992 opravila potrebne preglede in ugotovila, da lahko karanteno odpravimo. Potem smo matici prepeljali v čebelnjak enega izmed registriranih vzrejevalcev. Ta je že prej obljubil, da bo na vsak način pazil, da potomk novih matic ne bo vključil v svoj čebelnjak in da bo sproti izrezoval trovotino. Čebelar je vzredil nekaj večjih serij matic in jih redno pošiljal v Nemčijo. Proti koncu sezone so nastale nekatere težave pri pošiljanju poštnih pošiljk, vendar je bila sezona za vzrejvalca ugodna in tudi nemški partner je bil zadovoljen. Prepričani smo bili, da bomo do naslednjega leta razrešili vse začetne težave. Pozno jeseni 1992 smo eno od matic preselili k drugemu vzrejvalcu. S tem smo se zavarovali pred morebitnim časnim izpadom vzreje matic in si tako zagotovili vse možnosti za še uspešnejše delo v naslednjem letu.

Leta 1993 pa je šlo vse narobe. Nemški vzrejvalci matic so se ustrašili nepričakovane konkurence poceni matic iz Slovenije, saj so bile tudi zelo kakovostne. Vmes je posegel še vplivni trgovec in zmeda je bila popolna. Tako sta vzrejvalca nenadoma imela na voljo dve seriji oplojenih matic, kupca zanje pa

ni bilo. Matic nista želela zavreči, temveč jih prodati na svojo odgovornost. Eden od njiju je malce nerodno oglašal prodajo "nemških matic". Seveda sta oba vzrejvalca po nastanku težav takoj prenehala z vzrejo za Nemčijo in spet začela cepiti iz domačih matičarjev. V začetku avgusta sta na naše priporočilo iz čebelnjakov odstranila matice nemškega izvora.

Seveda nas je ob samem začetku sodelovanja zanimalo, kakšne bodo do novo vzrejene matice, kaj se bo zgodilo z njimi glede pridelave medu, mirnosti in nerojivosti. V skladu z dogovorom z nemškimi partnerji smo manjše število teh matic leta 1992 vključili kot kontrolno skupino pri organizaciji progenega testiranja matic. Čebelarje smo seveda opozorili, da te matice ne bodo primerne za razmnoževanje čebel.

Zanimivi so rezultati pridelave medu v družinah teh matic. Po donosu medu so bile družine statistično boljše od družin z maticami, ki so bile vzrejene na štirih registriranih vzrejališčih na Gorenjskem in Štajerskem. V primerjavi z maticami, ki so bile vzrejene na istem vzrejališču, pa nismo ugotovili statistično značilne razlike.

Z zanimanjem smo pričakovali nadaljnji potek dogodkov. Če bi se zgodilo, da bi bil izkaz o izvoru matic izdan zgolj administrativno brez dejanske podlage, da bi prizadeta vzrejvalca matic kljub vsemu sprejela v svoj čebelnjak nekaj tujih genov, bi se morala po predvidevanjih poslabšati kakovost vzrejenih matic v naslednjih letih. To pa se do zdaj, ko je od poskusa vzreje matic za Nemčijo minilo že pet let, ni zgodilo.

Z vključevanjem Slovenije v Evropsko unijo se bomo tudi pri vzreji matic srečali s čisto novimi težavami. Izkušnje, pridobljene z vzrejo matic za Nemčijo, so nam že jasno pokazale, da bo naša vzreja postala zanimiv predmet mednarodne trgovine in da se bomo hitro znašli na muhi interesov velikega trgovca z maticami iz tujine. Tuji partnerji bodo gotovo najbolj zainteresirani za vzrejo matic iz matičarjev lastne selekcije, tako da se bodo matice plemenile pri nas kot na svojevrstni plemenilni postaji. S strokovnega stališča je to možno, vendar moramo na vsak način preprečiti onesnaženje naše avtohtone kranjske čebele.

Za opisani primer pa lahko na kratko povzamemo naslednje:

- Iz Nemčije smo leta 1991 za namensko vzrejo za Nemčijo po predpisih uvozili dve matici kranjske pasme.
- Matici sta po dokumentih, ki so ustrezali dejanskemu stanju, izvirali iz populacije kranjske čebele.
- V drugem letu sodelovanja je eden od vzrejevalcev pod silo razmer nekaj

vzrejenih matic ponudil čebelarjem v Sloveniji.

- Vzrejene matice smo v okviru programa sodelovanja preizkusili tudi v Sloveniji.
- V vzrejnih čebelnjakih prizadetih čebelarjev nismo po petih letih, odkar je bila ustavljena namenska vzreja, opazili nobenega poslabšanja pridobitnih in pasemskih lastnosti čebel.

Izkušnje naših čebelarjev

KITAJSKI MEHURNIK (*Koelreuteria paniculata*)

JOŽE ŠIMEC

To drevo imenujejo tudi mehurni jesenovec, vendar ga najprej prepoznamo po imenu "kerlajterija". Je srednje veliko drevo (4 do 5 m) z ne preveč gosto krošnjo, to pa je videti tudi na fotografiji. Pri korenu se drevo razraščava v tri do štiri glavna debla in nato še v veje ter vejice. Vsako pomlad poženejo nove vejice s cvetnimi nastavki, ki proti listom postajajo vse večji. Cvetovi so razporejeni v grozdasti obliki in štrlijo na stran ali navzgor, odvisno od tega, iz katere smeri je drevo osvetljeno. Iz tega sklepamo, da drevesu prija sončna lega, pa tudi tla morajo biti dovolj humusna in nekoliko bolj vlažna. V sušnem poletju raje ne kosimo trave okoli drevja, če pa že, jo pustimo kar na tleh. Če je teren nagnjen, je drevo dobro zalivati z vodo v okolici krošnje. Čeprav ni nujno, zalivamo vsaj enkrat na teden. Tako bo drevo nemoteno nastavljal nove poganjke in liste, potem pa tudi cvetove. Cveteti začne konec junija (lahko tudi v začetku julija), nato pa se cvetovi na novo oblikujejo ves julij in vse do konca avgusta. Nekoč sem opazil, da se je cvetenje končalo šele v začetku septembra. Cvetenje je bujnejše, če je bilo prejšnje poletje veliko padavin. To vpliva tudi na izločanje nektarja. Tudi ob obilnem deževju bo drevo začelo kmalu izločati nektar. Ko se izločanje ustavi, se začnejo na cvetnem nastavku oblikovati majhni mehurčki, ki se iz tedna v teden vse bolj

"napihujejo" v stožčaste mehurje. V teh mehurjih jeseni dozori tri ali štiri okrogla črna semena.

Zanimivo je, da že ob začetku cvetenja čebele množično obiskujejo nove cvetove, čeprav je konec junija veliko raznovrstnega cvetja. Čebele obletavajo drevo od zgodnjega jutra do mraka. Če bi bilo to drevo večje, bi po šumenju čebel prekašalo lipo.

To rastlino najbolje razmnožujemo s semeni. Ker bi vsa semena jeseni pojedle miši, jih raje posejemo v začetku aprila ali maja. Zaradi trde zunanje lupine je semena pred setvijo dobro čez noč namakati v nekoliko zasoljeni vodi. Sejemo na pripravljeno zemljo, in sicer na vsakih 10 cm po dva ali tri semena. Potem zemljo precej zalijemo z vodo. Če je sušno obdobje, moramo sejani prostor razpršeno zalivati vsaj enkrat na teden ali še bolj pogosto. Zalivamo vedno po sončnem zahodu s postano vodo zunanje temperature. Ko rastlinica požene, moramo junija in julija posajeni prostor obvezno okopati in odstraniti plevel. Zemljišče, v katerega bomo posadili kerlajterijo, naj bo bolj vlažno kot pa suho. Glavne korenine drevesa se razraščajo od 10 do 15 cm pod površjem, zato moramo ob prekopavanju travnate ruše paziti, da ne poškodujemo korenin. Majhno drevesce je zelo občutljivo na koreninske poškodbe. Pri presajanju na

stalno mesto si dobro zapomnimo, do katere črte je bilo drevesce v zemlji. Takoj ko drevesce izpulimo ali izkopljemo iz zemlje, ga moramo odložiti v vedro, polno vode. V starejši literaturi sem nekoč naletel na priporočilo, naj sadjarji postavijo drevesce v vodno medeno raztopino (1:10).

S tem preprečimo, da bi se najmanjše koreninice morda izsušile. Drevesca presajamo na stalna mesta, ko so stara dve ali tri leta. Nekateri priporočajo razmnoževanje s potaknjenci, vendar splošno velja, da na ta način nikoli ne moremo vzgojiti tako močnih in kakovostnih dreves. Drevo bo treba v naših različnih geografskih in podnebnih razmerah še preizkusiti in opazovati. Vendar pa lahko že zdaj rečemo, da bo kelrajterija v našem pros-

toru izdatno pomagala pri razvoju družin, zato jo lahko sadimo brez zadržkov. Sadimo jo lahko ob poteh in cestah, ob bregovih potokov in rek, na gozdnih jasah, ob obrobju gozdov ... Najbolj uspeva v gostem nasadu iste vrste. Zato jo lahko v izbranem prostoru na vrtu nasadimo bolj na gosto, ob hiši nam bo dajala senco, lahko pa jo nasadimo tudi ob čebelnjaku, saj bi to zelo olepšalo okolico kraja. V Sloveniji je še veliko parkov, v katerih ni teh dreves. Med cvetenjem je drevo pravzaprav "drevesna roža", na katerem mrgoli čebel in drugih žuželk. Brez dvoma bi vsako mimoidoče oko zastalo na tem drevesu.

Z obrezovanjem bi lahko tudi ta drevesa prisilili, da bi pognala čim več cvetja.

PREDNOSTI KRMLJENJA ČEBEL Z INVERTNIM SIRUPOM IN INVERTNIMI POGAČAMI

Nekaj let že krmim čebele izključno z invertnim sirupom in invertnimi pogačami, zato bi rada poudarila nekatere prednosti uporabe encima invertaza.

S takšnim krmljenjem dobijo čebele najprimernejšo biološko hrano, saj encim invertaza gospodinjski sladkor (saharozo) razgradi v grozdni sladkor (glukozo). Kot je znano, imajo čebele v svojem telesu prav tako visoko aktiven encim invertaza, ki je pomemben za razgradnjo sestavljenih sladkorjev v enostavne in s tem za dozorevanje medu. Invertazo prav tako najdemo v medicini, mani in pelodu. Zato

lahko čebela razgradi sladkor iz pese ali trsa v grozdnega (glukozo) in sadnega (fruktozo).

Ta proces imenujemo INVERTIRANJE.

Tudi med je povečini sestavljen iz glukoze in fruktoze ter manjših količin saharoze (gospodinjskega sladkorja), melecitoze (glukoza-glukoza-fruktoza), raznih barvil - flavonoidov (obarvajo rdeče-rumeno), bakteriocidnih snovi, encimov (invertaze), ter iz 15 do 20 odstotkov vode. Idealno bi bilo, da bi čebele za svojo prehrano uporabile med in prav zato moramo sestavo sladkorne

raztopine približati naravni hrani. To pa dosežemo z encimatsko razgradnjo saharoze (gospodinjskega sladkorja).

Takšno raztopino (sirup) imenujemo **invertni sirup**. Le-ta nam omogoča večjo koncentracijo suhe snovi - do 75 odstotkov, to pa pomeni, da je v kilogramu invertnega sirupa 75 odstotkov sladkorja in 25 odstotkov vode. Pri takšnem sirupu čebele obvarujemo pred odvečnim izhlapevanjem vode iz krme. Pri navadnem saharoznem sirupu je največja koncentracija suhe snovi do 60-odstotna, se pravi 60 odstotkov sladkorja in 40 odstotkov vode. V večini primerov pa je razmerje 50:50. V tem primeru morajo čebele izpariti vso odvečno vodo. Po eni strani je to zanje velika obremenitev, po drugi pa tudi možnost razvoja različnih mikroorganizmov, plesni in gliv.

Poleg invertnega sirupa uporabljamo tudi **invertne pogače**. Te so posebej

pomembne za dražilno spomladansko krmljenje, brezpašno poletno obdobje, za rezervo in zgodnje zimsko krmljenje. Pripravljamo jih iz mletega sladkorja in z encimom invertaze razgrajenega sadnega in grozdnega sladkorja.

Mikrokristali saharoze (gospodinjskega sladkorja), so obdani z ovojem invertnega sirupa, ki preprečuje, da se pogača strdi - ostane mehka. Takšna pogača je mikrobiološko neoporečna. Poudariti moram, da moramo še posebej paziti pri mletju sladkorja, saj velikost delcev mikrokristala praviloma ne sme biti večje od 10 mikronov (1/100 mm). Praviloma čebele mikrokristale požirajo, le izjemoma pa jih topijo (če so večji), kar je neprimerno težje in bolj obremenjujoče.

Zato privoščimo čebelarjem najboljše!

Marjeta Sušnik
CARDEM d.o.o., Prevalje

VPRAŠANJA IN ODGOVORI V ZVEZI S ČEBELARJENJEM Z ZAKLADO - 2

dipl. inž. arh. Marjan Debelac

V letih, odkar sem v Slovenskem čebelarju prvič objavil nekaj vprašanj in odgovorov v zvezi s čebelarjenjem z zakladami (SČ 1984/2), se je kajpak nabralo nekaj novih. Vprašanja niso bila vedno zastavljena naravnost. Nekateri tudi niso spraševali, temveč sporočali svoje ugotovitve in mnenje o tej zadevi. Vsem se zahvaljujem za odziv in prizadevanja za napredek našega čebelarjenja z žnideršiči.

Vprašanja, ugotovitve in mnenja o čebelarjenju z zakladami sem strnil v nekaj problemskih sklopov, ki jih bom skušal razčleniti ter poiskati pojasnila in odgovore, ki naj bi pomagali čebelarjem z zakladami premagati začetne težave.

1. PROBLEM: Zakaj pri velikoprostorninski uporabi žnideršičev (z zakladami) v določenih okoliščinah pridelek medu ne dosega pričakovanega?

Pričakovano in potrjeno v čebelarji teoriji in praksi je, da močnejše (številčnejše) čebelje družine v velikoprostorninskih žnideršičih prinesejo večje količine medu v primerjavi s šibkejšimi družinami, kakršne lahko razvijemo v osnovnih AŽ panjih brez prostorninskih dodatkov. Lahko se kar držimo poenostavljene enačbe, da čebelja družina s 50 odstotki več čebel prinese 100 odstotkov več medu! Družina v žnideršiču z zakladdo pa ima lahko 50 odstotkov več čebel! V

besedi "lahko" vidim jedro problema in odgovor.

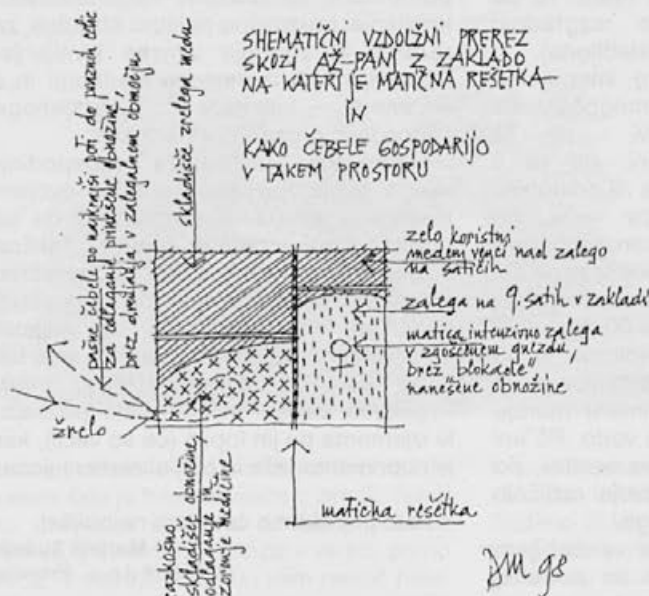
Dejstvo je, da čebelja družina na 20 AŽ satih ne more do skrajnosti razviti svoje moči (številčnosti ali čebelnosti) ter hkrati shraniti nabrane zaloge medu in cvetnega prahu s posameznih izdatnejših paš. V panjski prostornini s 30 AŽ sati je občutno bližje optimumu razvojnih in shranjevalnih potreb čebeljih družin.

Problem nekaterih čebelarjev, ki skušajo čebelariti z zakladami, je očitno v tem, da jim v žnideršičih z zakladami ne uspe razviti močnejših družin, kot jih imajo v navadnih AŽ panjih.

Ti čebelarji s pojasnjevanjem postopkov svojega načina čebelarjenja z zakladami to dokazujejo sami.

Zakladdo, na kateri je matična rešetka, uporabijo okoli 1. maja. Vanjo preselijo matico z majhno količino zalege in čebel na prestavljenih satih. Večji del zaklade napolnijo s satnicami in praznimi sati. Namen je bil dober: čebelja družina, ki je v obeh etažah AŽ panja že napolnila in izdatno zasedla vse sate, naj se še močnejše razvije z intenzivnim zaleganjem praznih satov in izdelanih satnic v zakladdi.

Rezultat pa je bil slab: čebelarji so priznali, da so v tem primeru matiche zelo zmanjšale zaleganje. To je bilo tudi pričakovati! Kako pa naj matica nadaljuje intenzivno zaleganje, če so jo osamili z majhno gručo spremljevalk? Družine so kljub povečanju prostornine z zakladami nazadovale, namesto da bi se krepile.

Prav pa ravnamo – to sem že večkrat napisal, pa morda premalo poudaril – če zaklado, na kateri je matična rešetka, napolnimo z najbolj zaleženimi sati, kar jih najdemo v panju. V topli sredini prestavljenega gnezda morajo biti sati s polegajočo se zalego, da matica nemudoma nadaljuje intenzivno zaleganje v izpraznjene in pripravljene celice.

Ne pozabimo, da imamo pri zakladnem čebelarjenju poleg omenjene še dve drugi možnosti, obe pa se povsem izogneta prejšnjim zadregam.

Zaklado z matično rešetko uporabimo kot mediščni oddelek, v katerega po potrebi prestavimo kakšen sat zalege brez matice.

Zaklado brez matične rešetke pa uporabljamo za čebelarjenje z minimalnimi ukrepi, pri katerem prav nič ne iščemo matice.

2. PROBLEM: Ali je zaklada zasilna rešitev, pri kateri je čebelja družina prisiljena vzdrževati nenaravno obliko panja?

Že vse od začetka uvajanja zaklad so se pojavljala vprašanja o skladnosti tako urejenega panja in čebelarjenja v njem z biološkimi zakonitostmi življenja čebel, pojavljajo pa se še zdaj. Četrto stoletja preizkušanja in uspešne rabe tehnologije zakladnega čebelarjenja, tako avtorja tega sestavka kot številnih drugih, bi moral biti najbolj prepričljiv dokaz, da zakladno čebelarjenje ni zasilna rešitev, ki bi jo čebelar v kratkem času opustil na račun nečesa drugega.

Vsaj za moje čebelje družine, ki si jih vsako leto ogleda veliko čebelarjev, pa lahko trdim, da jim bivanje v žniderskih z zakladami zelo prija in mi to hvaležno dokazujejo s 100-odstotno večjim pridelkom medu, povedano drugače, v 22 letih so na skromnem pasišču brez prevažanja pri-

nesle povprečno po 32,1 kg na panj

Nekatere čebelarje zelo moti, da se pri rabi zaklade z matično rešetko ne prilaga vse znani shemi tipične razporeditve vsebine čebeljega domovanja. Tak "nenaravni" primer naj bi bilo skladišče cvetnega prahu, ki ga čebele(!) v tem primeru zberejo v satju spodnje etaže AŽ panja. Zaleženi sati v zakladi pa so začuda brez obnožine.

Le zakaj čebele tako delajo, ko pa jih nič ne ovira, da ne bi cvetnega prahu skladiščile v venci okoli zalege, kot to piše v knjigah in kar njih same, še bolj pa čebelarje, zelo moti, če družini zmanjkuje celic za zaleganje in je matica "blokirana"? Skozi matično rešetko, ki je v tem primeru na zakladi, čebele zlahka nosijo koške obnožine. Kaj torej?

Očitno čebelam pride zelo prav taka ("nenaravna") ureditev panja, saj se bremena lahko znebijo že takoj za vhomom v panj. Tudi celic, primernih za odložitev koškov, je tod v izobilju in čebele se lahko hitro vrnejo na pašo...

Pri presojanju, kaj je za čebele naravno, se je vsekakor bolje vprašati, kaj čebelam v resnici škoduje, čemu pa se brez problemov prilagodijo, saj očitno osvojijo vsako novost, ki jim jo vsili človek, če je le v skladu z njihovimi biološkimi zakoni.

Naše sodobno čebelarjenje je polno takih prilagajanj čebel na naše pogruntavščine, čeprav tega v svoji dolgotrajni zgodovini niso nikdar počele ali doživele:

- prehajanje skozi matično rešetko ali smukalno ploščo;
- graditev satja na voščeni plošči (satnici) ali podlogi iz pločevine ali plastike; uporaba popolnoma plastičnega satja;
- prestavljanje satja; obračanje satja;
- razstavljanje in obračanje panjev;
- povečevanje in zmanjševanje panjske prostornine;
- krmiljenje s sladkorji in beljakovinami itn.

3. PROBLEM: Ujeti troti v zakladi, če je na njej matična rešetka.

Iz zaklade lahko trote spuščamo na prosto na dva načina: skozi manjšo odprtino na dnu ali pod stropom zaklade, ali pa ob priliki, ko odpremo zaklado in neučakani troti odletijo. Samo če nam je več do tega, da nam morebitni roj ne pobegne, če nas dalj časa ni pri čebelah, zapremo vse izhode iz zaklade, če je za matično rešetko v zakladi tudi matica. V tem primeru bodo troti postopno odmirali v zakladi in njihovi trdi ostanki (oprslja), ki jih čebele ne morejo spraviti skozi matično rešetko, bodo ostali na

podnji v zakladi.

Čebelarimo pa lahko tudi tako, da kolikor mogoče nadzorujemo trotovino in izleganje trovov. Torej povečini na trotovskem satu, ki ga občasno praznimo, izrezujemo ali pustimo izvaliti v tistem delu panja, od koder troti lahko izletijo.

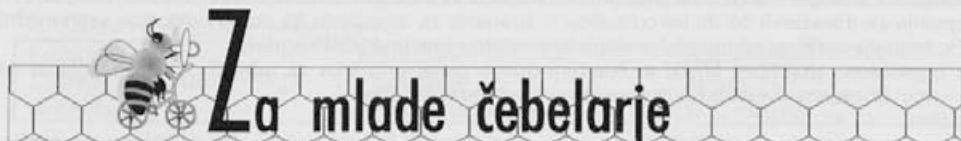
4. PROBLEM: Ali je matična rešetka nezanesljiva pri preprečevanju prehoda matic?

To vprašanje in trditev sem slišal že večkrat, zato sem že vrsto let toliko bolj pozorno spremljal dogajanje ob množični uporabi matične rešetke pri svojih čebeljih družinah. Rojenje nadzorujem z matičnimi rešetskami (na zakladah) ali lesicami pred panjskimi žreli oziroma verandami. Podobno tudi moj prijatelj. Niti enkrat pa nisva

zasledila nobenega prehoda matice skozi rešetko. Seveda pa je treba paziti, da matična rešetka ni poškodovana in da v panju ni kakega drugega prehoda, skozi katerega bi lahko matica ob rojenju, ko išče vsako možnost in ji pri tem očitno pomagajo tudi čebele, pobegnila.

Izčrpal sem tokratno zalogo vprašanj in mojih razlag v zvezi s čebelarjenjem z zakladami. Kar oglasite se še z vprašanji, ki vas v zvezi s tem vznemirjajo. Tudi mnenj sem vesel, saj je soočenje različnih izkušenj in pogledov vedno koristno.

Predvsem pa želim, da čebelarji, ki se jim je zaradi kakega napačnega prijema ponesrečil prvi poskus velikoprostorninskega čebelarjenja z žnideršiči, ne bi obupali in bi se z vzgojo izjemno močnih družin v teh panjih sami prepričali o dobri izbiri.

PRAVILNIK O DRŽAVNEM SREČANJU IN TEKMOVANJU MLADIH ČEBELARJEV

1. člen

Za popularizacijo čebelarstva med mladimi organizira Čebelarska zveza Slovenije (dalje: ČZS) v sodelovanju s tehničnim izvajalcem in ob finančni pomoči pristojnega državnega organa državno srečanje in tekmovanje mladih.

2. člen

Tekmovanje usmerja in razpiše komisija za izobraževanje oz. komisija za čebelarske krožke pri upravnem odboru ČZS (dalje: pristojna komisija), izvaja pa ga tekmovalna komisija, ki jo pred vsakim tekmovanjem imenuje pristojna komisija.

3. člen

Pristojna komisija pred začetkom šolskega leta sestavi in objavi testna vprašanja ter vire, na podlagi katerih so pripravljena vprašanja.

4. člen

ČZS razpiše natečaj za izvajalca tekmovanja najmanj za leto vnaprej, dva meseca pred tekmovanjem pa v čebelarskem glasilu objavi kraj in datum tekmovanja ter rok za prijavo ekip. Če se na razpis ne prijavi nihče, ga organizator ponovi.

Za izvajalca tekmovanja lahko konkurira čebelarska organizacija ali šola ali obe skupaj.

5. člen

Na tekmovanju lahko sodelujejo oz. se nanj prijavijo čebelarski krožki osnovnih in srednjih šol ali čebelarskih organizacij.

Učenci in mentorji na srečanju in tekmovanju sodelujejo prostovoljno in na lastne stroške.

6. člen

Šole ali čebelarske organizacije lahko po lastni presoji izvedejo območna tekmovanja in uporabljajo določila tega pravilnika.

7. člen

Državno srečanje in tekmovanje izpelje tekmovalna komisija praviloma na soboto meseca aprila ali maja in skrbi, da:

- tekmovanje poteka po pravilniku;
- pregleda in oceni rešene testne naloge oz. nadzira reševanje praktičnih nalog;
- razglasi vrstni red ekip ter podeli diplome in nagrade najboljšim;
- za upravni odbor ČZS in čebelarsko glasilo pripravi pisno poročilo o poteku tekmovanja.

Na dan tekmovanja mentor krožka poimensko prijavi tekmovalce, ki sestavljajo posamezne ekipe.

8. člen

Na državnem srečanju in tekmovanju ekipe tekmujejo v treh starostnih oz. težavnostnih skupinah:

1. skupina – nižja: tekmujejo učenci od 1.-5. razreda osnovne šole;

2. skupina – srednja: tekmujejo učenci od 6.-8. razreda osnovne šole;
3. skupina – višja: tekmujejo učenci višjih razredov osnovnih šol in dijaki srednjih šol.

Tekmovalno ekipo sestavljata dva tekmovalca; nalogo rešujeta skupnaj.

9. člen

Vsak krožek lahko tekmuje z največ eno ekipo v vsaki težavnostni skupini.

Učenci nižjih razredov lahko tekmujejo v višjih težavnostnih skupinah, učenci višjih razredov in dijaki pa ne v nižjih.

10. člen

Tekmovalne naloge so lahko teoretične in/ali praktične. Pri reševanju teoretičnih nalog dobijo tekmovalci testna vprašanja, prilagojena njihovi težavnostni skupini; rešujejo jih največ 60 minut.

Če tekmovalci med tekmovaljem uporabljajo pripomočke ali prepisujejo rešitve, jih komisija diskvalificira.

11. člen

Tekmovalca rešujeta testna vprašanja tako, da obkrožita črko pred pravilnim odgovorom. Vsak pravilno obkrožen odgovor se šteje kot pozitivna točka, vsak izpuščen pravilen odgovor ali obkrožen nepravilen odgovor pa kot negativna točka.

Razlika med pozitivnimi in negativnimi točkami je rezultat, h kateremu se prišteje še 50 pozitivnih točk.

12. člen

Tekmovalci in ekipe dobijo zlata priznanja za doseženih 95 in več odstotkov vseh možnih točk, srebrna priznanja za doseženih 90 do 95 odstotkov in bronasta za doseženih 85 do 90 odstotkov vseh možnih točk. Najbolje uvrščeni tekmovalci in ekipe lahko dobijo tudi praktične nagrade.

Vsi pravočasno prijavljeni krožki in mentorji dobijo pisna priznanja za udeležbo na srečanju in tekmovalju. Dosežene uvrstitve bodo objavljene v čebelarškem glasilu.

13. člen

Tekmovalna komisija omogoči 60 minut časa, da si mentorji in tekmovalci ogledajo rešene in ocenjene naloge in da mentorji lahko vložijo morebitne pritožbe.

Tekmovalna komisija imenuje pritožbeno komisijo v sestavi:

- predsednik komisije za krožke ali izobraževanje,
- predstavnik mentorjev,
- predstavnik tekmovalne komisije.

Odločitev pritožbene komisije o obravnavani pritožbi je dokončna.

14. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Tekmovalni pravilnik mladih krožkarjev, objavljen v Slovenskem čebelarju 5/1980.

Ta pravilnik začne veljati, ko ga sprejme upravni odbor ČZS, uporabljati pa naslednji dan po objavi v Slovenskem čebelarju.

PRIJAVE ZA XXI. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

Srečanje in tekmovalje bo v soboto, 18. aprila 1998, ob 9,30, v osnovni šoli v Trebnjem, Kidričeva 11. Čebelarške krožke in mentorje obveščamo, da naj najpozneje do 5. aprila 1998 pisno prijavijo svoje ekipe za tekmovalje mladih čebelarjev na naslov Čebelarška zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, fax: 061 - 12 61 335. Vsi pogoji za prijavo so enaki kot lani. Čebelarška zveza Slovenije

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant - Hoče

Dočakali smo tudi aprilsko številko Slovenskega čebelarja. Kar nenadoma je četrtna koledarskega leta za nami. Mladi čebelarji ste doslej pridno predelovali teorijo čebelarjenja in se verjetno dobro pripravili na tekmovalje, ki bo letos že kmalu. Upam, da vam bo reševanje vprašanj iz Slovenskega čebelarja pri tem kaj pomagalo. Pri reševanju ne bodite tako površni, kot sem bil sam pri sestavljanju. Moram se vam opravičiti, saj sta se mi prikradli pri odgovorih kar dve napaki. Prva je bila že v januarjski številki, druga pa v februarjski. Verjetno ste vsi ugotovili, da je bil pravilen odgovor na vprašanje, kje so goltné žleze, v glavi, ne pa v oprsju. V februarjski številki pa je odgovor na prvo vprašanje: Rojstni kraj Antona Janše je Breznica! Potrdil se bom, da se to ne bi več zgodilo. Na tekmovalju bodo podobna vprašanja, kot sem vam jih pripravil v našem glasilu. Tokrat so vprašanja še težavnejša, saj so pripravljena predvsem za starejšo skupino. Geslo boste verjetno hitro ugotovili. Napišite ga na dopisnico in pošljite na uredništvo. Geslo, ki ste ga morali ugotoviti v prejšnji številki, se glasi: Čebelarški muzej v Radovljici. Pravilne odgovore je poslalo 61 krožkarjev. Med njimi je bila izžrebana Klavdija Lorber, Selnica ob Muri 75, 2215 Ceršak. Čestitamo! Preostali pa drugič več sreče.

Tokratna vprašanja so:

1. Kaj dosežemo z dražilnim krmljenjem čebel?

A Čebele se lažje obranijo boleznim in sovražnikom.	V Čebele dosežejo boljši razvoj družine, matica pospešeno zalega, zato okrepimo moč družine.
T Čebele lažje prezimijo	O Čebele preživijo, ko ni paše.

2. Koliko kalorij se približno sprosti iz kilograma medu?

U 5000 kalorij	R 2000 kalorij	A 3500 kalorij ali 126105 J

3. Katere bolezni so bolezni odraslih čebel?

S huda gniloba	P varoza	R pršičavost
I majska bolezen	L nosema	U septikemija

4. S katerimi sredstvi zdravimo čebele, ki so okužene s pršico?

S s folbeksom	E z mravljinčno kislino	N s fumagilinom

5. Kakšno zdravilo uporabljamo pri zdravljenju čebel proti nosemi?

I amitraz	V fumagilin	A fluvalinat

6. Sredstva za zatiranje varoze so:

I apitol	D perizin	A ibuprofen
L izrezovanje trot. zalege	I bayvarol	M amitraz
O hemovar	N oksalna kislina	E fumagilin

7. Kaj naredijo čebele z medicino, da se ne pokvari?

K Primešajo vodo in med odlagajo v satne celice.	A Delno izparijo vodo, dodajo svoje fermente in pokrijejo s pokrovci.	L Le pokrijejo s pokrovci
I Celice obložijo s propolisom, vanj odložijo nektar in jih zaprejo s pokrovci.	N Čebelar jim da peroksid, ki ga dodajo medicini v celice.	

8. Katerega leta se je rodil Anton Janša?

A 1834	T 1734	I 1634

9. Ali čebele delavke polagajo jajčeca, in če jih, so ta oplojena ali neoplojena?

V NE, ker opravljajo vsa druga dela v čebelji družini.	S DA, oplojena in neoplojena.	E DA, samo neoplojena - redno v družinah, ki so več kot 3 tedne brez matice.

10. Kako imenujemo čebeljo družino, iz katere izleti roj?

S rojenec	K izrojenec	O roj	P trotar

11. Koliko oči ima čebela in kakšne?

S En par mrežastih oči	M Pet očes, en par mrežastih in troje pikčastih
E Troje pikčastih oči	H Čebele nosijo očala, zato ne vidimo, koliko je očes.

12. Katera dela opravlja čebela delavka v prvih dneh življenja?

W Krmimatico.	H Gradi satje.	O Čisti celice.

13. Noge so sestavljene iz:

H dveh členov	I štirih členov	V več kot štirih členov

14. Iz koliko delov so sestavljene tipalnice?

K iz dveh delov	I iz treh delov	A iz enajstih delov

15. Katere čebelje bolezni so bolezni zalege?

N okamenela zalega	O pršičavost	J huda gniloba	U mešičkasta zalega

16. Pri kateri čebelji bolezni je treba po zakonu zažgati okuženo čebeljo družino s satjem vred?

V huda gniloba	R nosema	T varoza

ler je še čas. Ta dejavnost bo v dobro našega čebelarstva, sadove našega dela pa bomo želi šele v prihodnosti.

Ena najpomembnejših nalog vseh čebelarjev na tem območju je obnoviti dragocene rodove naše sivke v rezervatih. Če ne bomo imeli skrbno varovanega in nadzorovanega rezervata, bomo prej ali slej nazadovali in sivka se bo izročila.

Čebelarji bomo največ prispevali k ohraniti kranjske sivke, če bomo temeljito opazovali čebele. Pasemsko čistost bomo presojali po zunanjih telesnih znamenjih, barvi telesnega oklepa in kakovosti čebeljih dlačic. Ker nimamo čebelarstva inštituta, ugotavlja posebnosti krilnega kubičnega indeksa Kmetijski inštitut Slovenije. Nujna je tesna povezava z veteri-

narskimi strokovnjaki, ki bedijo nad zdravstvenim stanjem čebel.

Vse družine, ki po pasemski čistosti zelo izstopajo, je treba izločiti z zamenjavo matic. K temu lahko veliko prispevajo tudi naša čebelarska društva z organizacijo priložnostnih predavanj. Najzahtevnejša pri tem pa je vzreja matic.

To naj bi bilo priporočilo vsem čebelarjem, ki si želijo, da bi še naprej ohranili čisto kranjsko sivko.

S tem našim prispevkom želimo spodbuditi predvsem mlade pa tudi starejše, da bi se nam pridružili pri uresničevanju te naloge, tako da bomo zanamcem zapustili dobro znano čebelo, ki je vsem v ponos.

Miro Prešeren s sodelavci

SLOVESNOST ČD "ANTON ŽNIDERŠIČ" ILIRSKA BISTRICA OB 90-LETNICI DRUŠTVA IN 50. OBLETNICI SMRTI ANTONA ŽNIDERŠIČA

prof. Janez Mihelič

Zelo prizadevno vodstvo in čebelarji Čebelarskega društva Ilirska Bistrica so v sodelovanju z občino Ilirska Bistrica, OŠ "Antona Žnideršiča" in več kot sto podjetji, ki so sponzorirala prireditve, v soboto, 20. decembra 1997, pripravili izjemno bogat program prireditev, s katerimi so počastili dva, tako za kraj in domače čebelarje kot za vse slovenske čebelarje, zelo pomembna jubileja, 90-letnico ustanovitve Čebelarskega društva Ilirska Bistrica in 50. obletnico smrti njihovega rojaka, naprednega velečebelarja, čebelarskega inovatorja, gospodarstvenika in pisatelja Antona Žnideršiča. Pokrovitelj slovesnosti je bil župan občine Ilirska Bistrica, dr. vet. med. mag. Stane Prosen. Tudi ravnateljica osnovne šole "Anton Žnideršič", ga. prof. Karmen Šepc si je skupaj z učiteljskim zborom in učenci zelo prizadevala, da bi slovesnost vsem udeležencem ostala v čim lepšem spominu.

Kot uvod v praznovanje obeh jubilejev so ilirskobistriški čebelarji odkrili spominsko ploščo Antonu Žnideršiču v obliki čebelje celice na njegovi rojstni hiši. Odkritja spominske plošče so se udeležili tudi hčerka Antona Žnideršiča, ga. Alenka Žnideršič-Miklavčič z vnuki, predstavniki Čebelarske zveze Slovenije, številni čebelarji iz vse Slovenije, predstavniki ČD Žiri, ČD Mengeš, ČD Cerkljica, ČD Postojna, ČD Sežana, ČD Ajdovščina, ČD Opatija, na novo ustanovljenega ČD Pivka in številni primorski čebelarji. O delu velikega rojaka je govoril predsednik društva Ilirska Bistrica g. Ivan Šuštar. Poudaril je, da je bil Anton Žnideršič vsestranska osebnost, saj je bil dober gospodarstvenik, izjemno čebelar in čebelarski inovator, politik in tudi pisatelj. V čebelarstvu je najbolj znan kot konstruktor AŽ panja, ki se je v zadnjih osemdesetih letih razširil po vsej Sloveniji in tudi na Hrvaškem, tako da

velika večina čebelarjev pri nas čebelari s tem panjem. Bil je tudi predsednik slovenske čebelarske organizacije in dolgoletni član njenega upravnega odbora. Napisal je več pomembnih čebelarskih knjig, ki so vplivale na posodobitev slovenskega čebelarstva. Spominsko ploščo sta odkrila najstarejši in najmlajši član društva.

Slovesnost s kulturnim programom in podelitvijo priznanj je bila po odkritju spominske plošče v OŠ Antona Žnideršiča. Udeležilo se jo je še več gostov in domačih čebelarjev, med njimi tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle, ki je navzočje pozdravil v imenu slovenskih čebelarjev, jim čestital za visok jubilej in za zelo zanimivo čebelarsko razstavo o zgodovini razvoja čebelarstva na Bistriškem, postavljeno v prostorih šole. Tudi učenci šole so pripravili zanimivo razstavo o delu in življenju Antona Žnideršiča, življenju čebel ter dodali svoja likovna dela o čebelarstvu in izdali šolski časopis Satje, v katerem so natisnili pogovore z domačimi čebelarji.

O zgodovini društva, uspehih in težavah v zadnjih devetdesetih letih je govoril predsednik društva g. Ivan Šuštar. Čebelarsko društvo Ilirska Bistrica je bilo ustanovljeno 21. julija leta 1907, med drugo svetovno vojno je delovanje društva zamrlo, leta 1947 pa so ga obnovili. Zdaj ima društvo 101 člana, med njimi tudi šest žensk. Društvo je eno najdejavnejših v Sloveniji, saj vsako leto organizira več obiskov čebelarskih razstav doma in v tujini. Lani so se kot edino društvo iz Slovenije udeležili kongresa Apimondie v Antwerpnu. Dopolnili so tudi prapor društva z novim imenom in letnico ustanovitve ter ga obogatili z zlatimi žeblički novih članov. Društvo za letos načrtuje tudi izdajo knjige o čebelarstvu na Bistriškem.

Slavnostni govornik pri odkritju spominske plošče Antonu Žnideršiču je bil predsednik ČD "Anton Žnideršič" Ilirska Bistrica g. Ivan Šuštar.

Odkritja spominske plošče Antonu Žnideršiču so se udeležili tudi njegovi sorodniki. Tretja z levo je njegova hčerka g. Alenka Miklavčič.

Proslave v osnovni šoli Antona Žnideršič se je udeležilo veliko čebelarjev, gostov in med njimi tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle.

Potem je sledil kulturni program, v katerem so nastopili pevka skupina "Vasovalec", učenci OŠ "Anton Žnideršič" in pihalni orkester Ilirska Bistrica, prireditev pa je povezoval g. Franc Dolgan. Nato je predsednik društva g. Ivan Šuštar podelil 56 jubilejnih plaket najzaslužnejšim članom, organizacijam in posameznikom. Med drugimi so plaketo prejeli tudi Žnideršičeva hčerka ga. Alenka Žnideršič-Miklavčič, župan mag. Stane Prosen, ČZS in dipl. inž. arh. Marjan Debelak, g. Vojko Čeligoj pa je za svoje članke

Spominske plakete je prejelo štiriinpetdeset zaslužnih čebelarjev in tudi nekatere organizacije, med njimi tudi ČZS.

o bistriških čebelarjih dobil v dar prvi panj z zelo lepo poslikano panjsko končnico z motivom Snežnika in zavarovanimi rožami, rdečo murko, planiko in travnolistno vrčico, ki so jo prvič opisali na Snežniku davnega leta 1827.

Proslavo so sklenili čebelarji z družabnim srečanjem in plesom, vse navzoče pa so pogostili z večerjo in slaščicami, ki so jih spekle žene čebelarjev. Za zelo dobro pripravljeno prireditev z bogatim in zanimivim programom, si organizatorji zaslužijo vse čestitke.

VETERINARSKI ZAVOD SLOVENIJE vabi v KRANJ NA III. POSVETOVANJE O BOLEZNIH ČEBEL

Posvetovanje bo v **NEDELJO, 5. aprila 1998, ob 9 uri, v otvoritveni dvorani KRANJSKEGA SEJMA.** Tema posvetovanja: **PROBLEMATIKA ZDRAVLJENJA VAROZE IN MOŽNOSTI OBLADOVANJA TE BOLEZNI.**

Sodelovali bodo: prof. dr. JURAJ TOPORČAK iz Veterinarske univerze v Košicah (Slovaška), dr. Aleš Gregorc z veterinarske fakultete, DRAGO GORUČAN, IVO PLANINC, JOŽE MATAVŽ, in JOŽE GABROVŠEK z Veterinarskega zavoda Slovenije.

Vljudno vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebel!

Veterinarski zavod Slovenije

POPRAVEK: V mojem članku "Nič več AŽ", SČ 1998/1 je nastala napaka na strani 12, drugi stolpec, drugi odstavek, v katerem je opisan čebelji razmik. Pravilno je: Ta razdalja znaša 8 ± 2 mm (osem plus minus dva milimetra), torej, če je med satnikom in steno ali stropom panja razdalja večja od 6 mm in manjša od 10 mm, je čebele ne bodo zalepile (zazidale) z voskom ali propolisom. Pri dnu panja pa je ta razdalja pribl. 20 mm.

Ivan Jurkovič

POVERJENIKI ZA PASIŠČA

ČD KOKARJE - (pisne prijave za pašo na smreki do 15.5.1998), Matevž Rihtaršič, Dašnica 51, 4228 Železniki

ČD RUŠE - Albin Rupnik, Gozdarska 2, 2342 Ruše, 062 661 352

ČD KAMNICA-BRESTERNICA - (samo pisne vloge do 15.5.98), Slavko Cehner, Koroška 59, 2000 Maribor, 062 26 546

ČD PROSENJAKOVCI - (za severno območje Moravskih Toplic, samo pisne prijave do 5.5.98), Koloman Kozic, Ivanjševci 11, 9207 Prosenjakovci

ČD RAKEK (za območje Rakovega Škocjana in Ravnika), Jernej Lukek, Vodovodna pot 50, 1381 Rakek, 061 701 699

ČD NOVA GORICA - (za akacijo do 15.4.98, za gozdno pašo v Trnovskem gozdu do 15.5.98 - držali se bomo izključno pašnega reda) Viktor Gloščič, T.Brejca 14, 5000 Nova Gorica, 065 28 085

ZČD MURSKA SOBOTA - (za akacijevu pašo na območju nekdanje občine MS - vloge do 15.4.98, za odgovor priložite ovojnico z znamko) Zveza čebelarskih društev, Markišavska c., 9000 Murska Sobota

ČD TOLMIN (za območje Tolmina, samo pisne prijave do 1.5.98) Martin Kofol, Bača pri Modreju 37, 5216 Most na Soči

ČD ŠEMPETER PRI GORICI - (za akacijevu pašo do 10.4.98) Jože Praček, B.Vodopivca 7, 5294 Dorenberk, 065 56 479.

ČD SLOVENSKA BISTRICA - (osebni dogovor s poverjenikom) Marjan Strehar, Sp.Prebukovje 6, 2315 Šmartno na Pohorju, 062 843 060

ČD STRAŽA-DOLENJSKE TOPLICE - Stane Šenica, M. Henigmans 39, Dol.Toplice, 068 66 247 (Dol.Toplice), Franc Murn, Podturen 71, Dol.Toplice, 068 65 371 (Kočevske poljane, Podturn in Sela) Franc Kapš, Rumanja vas 55, Straža (Vavta vas, Drganja sela, Rumanja vas), Darko Vidic, Suhor 12, Dol.Toplice, 068 65 497 (Podhosta, Meniška vas), Matija Vidic, Suhor 15, Dol.Toplice, 068 65 414 (Kočeviski rog)

ČD BEGUNJE pri Cerknici - (pisne prijave. do 1.5.), Ivan Škerlj, Begunje pri Cerknici 68 a, 061 791 846

ČD SELNICA OB DRAVI - (za Kozjak) Vojislav Vujović, Zgornji Boč 65 Selnica, 062 - 671 791.

ČD SEŽANA - (pisne prijave do 25. 4. na ČD Sežana, 6210 Sežana), dolina Branice - Jože Fabjan tel. 067- 79 244, Vremska dolina - Suzana Škerbiš tel. 0609 - 645 763.

ČD AJDOVŠČINA sprejema vloge do 15.4.1998. V vlogi mora biti naveden naslov, število panjev, želeno pasišče; skupnih vlog ne bomo obravnavali, dovolilnica z veljavnim veterinarskim spričevalom mora biti na vpogled na čebelnjaku ali pri lastniku zemljišča. Vloge pošljite na naslov: Čebelarstvo Ajdovščina, 5270 Ajdovščina.

ČD MORAVSKE TOPLICE, Lešče 4, 9226 Moravske Toplice

ČD Moravske Toplice obvešča čebelarje prevaževalce, ki nameravajo pripeljati svoje čebele na akacijevu pašo na območje našega društva (naselja oz. kat. občine: Martjanci, Noršinci, Sebeborci, Krnci, Andrejci, Moravske Toplice, Mlajtinci, Tešanovci, Suih Vrh, Vučja Gomila, Ivanci, Bogojina, Filovci, Bukovnica), da razpisuje stojišča za akacijevu pašo.

V vlogi naj bo navedeno število panjev in kraj stojišča, kar bo društvo, v skladu z možnostmi, upoštevalo pri izdaji dovolilnic. Ob prejemu dovolilnice si čebelar sam uredi odnos z lastnikom zemljišča. Vloge pošljite na naslov društva do 20.4.1998.

ČD KANAL BRDA - Na podlagi pravilnika o koriščenju čebelje paše v občini Brda in Kanal ob Soči objavljamo razpis. ČD Kanal-Brda razpisuje natečaj za dodelitev stojišč za akacijevu, lipovo, kostanjevo ter gozdno pašo. Za akacijevu pašo bo letos na voljo manj stojišč kot lani, zaradi intenzivne obnove vinogradov. Vloge naj bodo napisane za posamezno pašo, skupinskih vlog ne bomo upoštevali. V vlogi naj bodo navedeni, točen naslov, število panjev in telefonska številka.

Čebelar sme na pasišče pripeljati toliko panjev, kot mu je bila izdana dovolilnica. Dovoz večjega števila panjev bomo obravnavali kot kršitev pašnega reda.

Ob prejemu dovolilnice si čebelar sam uredi odnos z lastnikom zemljišča. Čebelar mora poverjeniku predložiti veljavno spričevalo (samo original).

Vloge pošljite na: ČD Kanal-Brda, 5212 Dobrovo do 10.4.1998.

ČD Alojza Greifa Hoče obvešča vse prevaževalce čebel, ki želijo v letu 1998 izbrati čebelje paše (kostanj, smreka ali hoja) na območju Hočkega in Slivniškega Pohorja, da bomo upoštevali le pisne prijave, ki bodo prispele do vključno 30. aprila 1998 na naslov: Janez Brvar, Cesta ob ribniku 29, 2204 Miklavž na Dravskem polju, 062 692 141. Poznejših prijav ne bomo upoštevali. Posebne želje stalnih prevažalcev bomo upoštevali le v okviru možnosti. Vse prijave bo obravnavala komisija za pasišča in pašni red ter prijavljenim pravočasno poslala pisne odgovore.

Milan Skaza, predsednik ČD HOČE

ČD "PETER MOČNIK" – Studenci-Pekre (za območje Maribor, Studenci, Radvanje, Pekre, Limbuš do Bistriškega potoka pri Rušah, rok prijave do 30.5.98), Mihael Kamplet, Ob plantaži 103, 2341 Limbuš, 062 634 191

OČD KOPER (pisne prijave za škrzratovo pašo od 15.5. do 15.6.98), Miloš Furlan, Stritarjeva 6, 6000 Koper, 066 284 712

ČD PIVKA (prijave je treba poslati na naslov najmanj 14 dni pred nameranim dovozom, prosilci bodo pisno obveščeni), Ivan Kaluža, Narin 5, 6257 Pivka, 067 55 562

ČD LOGATEC – Laze-Ravnik - Milan Ržek, Laze 73 a, 061 744 838; Hrušica – Janez Slabe, Kalce 33, 061 741 593; Hotedršica-Novi Svet – Franc Pivk, Hotedršica 90, 061 796 112; Polje-Zapolje – Roman Osterc, Tovarniška 12 g, Logatec, 061 741 540; Martinj hrib-Ravnik – Franc Grum, Notranjska 56, Logatec, 061 742 556

ČD RADLJE (rok prijave do 15.5.98) – Vuhred – Martin Krajnc, Vuhred 106, 0602 71 636; Hudi Kot-Ribnica na Pohorju – Franc Ruprecht, Sp.Orlica 13, 0602 68 154; Remšnik – Ivan Zakeršnik, Vas 60, 0602 71 694; Brezni Vrh-Kozji Vrh-Lehen – Marko Glazer, Kozji vrh 7, 0602 66 142; Vurmat-Kaplo-Gradišče – Srečko Verdinek, Vurmat 3, 0602 60 180

ČD RADOVLJICA (pašno območje Jelovice), Brane Kozinc, Hraše 1 a, 4248 Lesce, 064 733 203; Franc Šolar, Podnart 6, 4244 Podnart, 064 731 134

ČD POSTOJNA (lastnik čebel mora poverjeniku izročiti veterinarsko spričevalo in naslov; odnos z lastnikom zemljišča uredi čebelar sam) – Podgora-Bukovje-Pivka jama – Jože Simšič, Studeno 24, Postojna, 067 59 266; Ravbarkomanda-Kalič-Planina-Debeli kamen-Otoška dolina – Franc Šturm, Pivška 2, Postojna, 067 23 923; Hudičevce-Nanos – Franc Gojak, Slavinje 2, Hruševje, 067 561 023

ČD ILIRSKA BISTRISTRICA - poverjeniki za pasišča; akacija, Franc Zadnik, Kilovče 2, Prem, 067 86 180, gozd, Vladimir Širca, Knežak 195, Knežak, 067 - 84 593.

PO POŠTI LAHKO NAROČITE ZBORNİK REFERATOV CELJE 1998

V zalogi imamo še nekaj zbornikov referatov z XXI. državnega čebelarskega seminarja v Celju 1998. Lahko jih naročite po telefonu št. 061 - 210 992 ali po faxu št. 061 - 12 61 335 in poslali vam ga bomo po povzetju. Cena zbornika je 700.- SIT in poština.
Čebelarska zveza Slovenije

PRODAMO med, inf. 061 775 893.

PRODAM nekaj čebeljih družin, inf. 061 831 184.

PRODAM hladno valjane AŽ satnice, satnike, žico, nove AŽ 5 S in 4 9 S panje, inf. 0602 23 113.

PRODAM voz za prevoz 40-60 panjev za 150.000 SIT, več LR panjev po 2.000 SIT, inf. 062 825 233.

PRODAM 10 čebeljih družin na AŽ 10 S, inf. 064 715 815.

PRODAM družine na satju (10 in 7 satarji AŽ mere). Zdrave, veterinarsko pregledane družine imajo mlade lanske matice. Kličite v večernih urah. Inf.: France Jeras 061 - 267 250.

IZDELUJEM panje AŽ 12, 11, 10, 9, 7 in 5 S ter LR nakladne in satnike obeh mer, inf. 064 431 007.

PRODAM 30 č.d. na 5-10 S AŽ aprila, roje pa v maju ter sprejemna prednaročila za označene matice, inf. 061 813 337.

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ŠKOFJA LOKA

Škofjeloški čebelarji smo se v začetku januarja letos zbrali na rednem letnem občnem zboru in pregledali delo v minulem letu. Nismo bili ravno izjemni, zadostili pa smo običajnim organizacijskim zahtevam. Razveseljiva je ugotovitev, da vrsta slabih letin ni vplivala na osip članstva v našem društvu, prav tako pa lani tudi ni bilo smrti med našimi člani.

Z veseljem smo se na zboru spomnili našega najstarejšega častnega člana g. Jožefa Kožuha iz Bodovelj, saj je 11. marca dopolnil šestindeset let. Zadnja leta se ne udeležuje več občnih zborov, ker se pozimi "drži bolj noter", na pomlad, ko se otopli, pa je njegova prva pot v čebelnjak k čebelar. Redni udeleženec zbora čebelarjev pa je osemindesetletni častni predsednik Tomaž Prevodnik iz Brodov. Naš g. Tomaž je dobro znan tudi širšemu krogu slovenskih čebelarjev, saj je svoje in pogosto tudi čebele drugih čebelarjev

prevažal na znana pasišča v Istro, Liko in Srem. Kot mizar je rad ustregel potrebam čebelarjev in za povrh še nekajkrat mimogrede skočil na Triglav. Redno se je udeleževal čebelarskih prireditvev doma in v tujini (Apimondia v Muenchnu, Grenoblu, Budimpešti). Njegovo čebelarjenje in prevažanje je bilo ves čas tesno povezano s častnim članom Matevžem Demšarjem iz Loga, lani pa sta oba praznovala tudi zlato poroko. V družbi najstarejših članov našega društva je še g. Jože Stanonik iz Radovljice. V spoštljivo skupino osemdesetletnikov pa je letos vstopil g. Jože Dolenc iz Zgornje Luše.

Občni zbor je sprejel sklep, da dolgoletnemu članu g. Janezu Pretnarju iz Suhe podeli odličje "Antona Janše". Vrsto let je bil tajnik in blagajnik naše nekdanje čebelarske družine in je zaslužen za njeno uspešno delo v preteklosti. Redna naloga društva je oskrba čebelarjev s sladkorjem in zdrav-

ili. Stalen nadzor nad boleznimi v čebelnjaku, skrb za dober in neoporečen pridelek medu, ekološka odgovornost do okolja, primerna odprtost in nenehno izobraževanje so stalnice sodobnega čebelarjenja.

Vsako leto pripravimo tudi strokovni izlet. Lani smo obiskali Zgornjesavsko dolino. V uvodu smo našo pozornost namenili Prešernu, Finžgarju, Čopu, Aljažu in škofu Vovku. Izlet smo povezali tudi z ogledom spominskega čebelnjaka A. Janše, na Podkorenu pa smo obiskali znanega čebelarja prof. Janeza Gregorija. Predstavil nam je svoje čebelarjenje v zahtevnih alpskih razmerah, in to tako v nakladnih kot AŽ panjih. Posebna zanimivost je bilo jesensko krmiljenje čebel na žrelu. Izlet smo sklenili z obiskom Vrat, kjer smo spoznali del naših gora v hladnih, neidličnih razmerah. Vročica kranjska klobasa in ustrezen napitek sta kljub megli ustvarila prijetno in toplo razpoloženje.

Med izrednimi nalogami naj omenim odziv na vabilo tovarne Belinka. Naš član g. Peter Žagar, sicer ravnatelj Lesarske srednje šole v Škofji Loki, je izbral štiri dijake, ki so izdelali miniaturne čebelnjake in z njimi sodelovali na razstavi, ki jo je skupaj s ČZS organizirala Belinka. Za njihov trud jih je naše društvo nagradilo s knjigo "Mladi čebelar" J. Gregorija.

ŠESTDESET LET ČEBELARSKEGA DRUŠTVA BELTINCI

ŠTEFAN PERŠA

Čebelarji ČD Beltinci smo 15. junija lani praznovali 60-letnico društva, ob tej priložnosti pa smo razvili tudi društveni prapor. Proslave so se udeležili vsi člani društva, veliko pa je bilo tudi čebelarjev iz bližnje okolice ter drugih gostov in domačinov. Slovesnost smo začeli že zjutraj s sveto mašo za čebelarje v župnijski cerkvi. Dopoldne smo proslavo nadaljevali v parku ob beltinškem gradu s kulturnim programom in nagovori. Najprej je o visokem jubileju društva in razvitju prapora govoril predsednik društva g. Štefan Perša. V uvodu je pozdravil goste, med njimi župana občine Beltinci g. Jožeta Kovaša, ki

Prireditel je bila v parku beltinškega gradu, vse navzoče je pozdravil predsednik ČD Beltinci g. Štefan Perša.

V našem društvu negujemo tudi spoštljiv odnos do pokojnih čebelarjev. Letos se jih bomo spomnili s **spominsko mašo na velikonočni ponedeljek, t.j. 13. aprila 98 ob 16. uri v Crngrobu**. Državni in cerkveni praznik, znamenita gotska cerkev ob robu Sorškega polja z lepim razgledom ter bližnje gostišče dajejo vse možnosti za lepo spominsko in prijetno družabno srečanje, na katero vabimo tudi druge čebelarje. Na občnem zboru smo se seznanili, da strankarska raznolikost poraja tudi različna delovna telesa, ki želijo delati na področju čebelarstva, vendar smo člani enotni, da kot osrednjo čebelarstvo organizacijo podpiramo samo Čebelarstvo zveze Slovenije. Tudi ugled predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta med delegati svetovnega kongresa v Antverpnu je precej pripomogel h končni potrditvi Slovenije za prireditelja Apimondie leta 2003. Naj bo ta izjemna prireditev slovenskim čebelarjem izziv, da se predstavimo svetu kot narod naprednih čebelarjev, vrednih naslednikov Petra P. Glavarja, Antona Janše ter naših krajevnih vzornikov, kot so ustanovni član našega društva p. Kamila, starološki dekan Mrak, ki je na Škofjeloškem prvi uvajal AŽ panj, vzrejevalc in izvoznik matic V.Noč, pišoči Virmašan in drugi. **Vabljeni med škofjeloške čebelarje v Crngrob!**

je bil tudi boter prapora, in botro g. Agico Pengev, podjetnico iz Beltinecev. Potem je g. Franc Horvat, znani čebelar in starosta naše organizacije, prebral kroniko društvenega dela. Med drugim je povedal, da čebelarji beltinškega društva čebelarimo na območju, za katerega je značilno intenzivno poljedelstvo, zato za čebelarjenje ni preveč primerno. Prav zaradi tega so skoraj vsi člani našega društva prevažalci. Kljub slabim razmeram pa člani našega društva čebe-

Zaslужnim članom smo podelili odličja Antona Janše, srebrno odličje II. stopnje je prejel Štefan Perša, odličja III. stopnje pa so prejeli: Štefan Pozderek, Alojz Sraka, in Štefan Šemen.

Franc Horvat, znani čebelar in starosta društva, je opisal razvoj društva.

Boter in botra razvijata prapor društva in ga izročata praporščaku.

Čebelarji člani Čebelarkega društva Beltinci na proslavi obletnice društva,

larijo z več kot tisoč čebeljmi družinami. Želimo si več pomoči od občine, države in ČZS. Pomoč še zlasti potrebujemo tokrat, saj nam varoza množično uničuje čebelje družine. O pomembnosti čebelarstva in jubileju našega društva je govoril tudi predsednik ČZ Murska Sobota g. Franc Panker. Nato smo razvili društveni prapor, ki ga je iz rok botra in botre prevzel praporščak društva. Sledil je kulturni program, ki so ga

pripravili otroci čebelarjev, otroci iz vrta in pevski zbor iz Beltincev. Pripravili smo tudi čebelarstvo razstavo starih panjev, točil in drugega orodja, ki so ga uporabljali naši predniki. Po končanem programu smo goste in vse obiskovalce pogostili z jedačo in pijačo. Manjkalo ni niti medenega peciva in medenega žganja. Ob domači glasbi smo tudi zaplesali in se veselili še pozno v noč.

PRESPEKTIVE IZOBRAŽEVANJA ČEBELARJEV V SLOVENIJI

Čebelarji v Sloveniji poznamo različne načine izobraževanja. Še najbolj uveljavljena so predavanja po društvih in večja srečanja, na primer tradicionalni posvet slovenskih čebelarjev. Kljub temu že precej let pogrešamo možnost pridobitve formalno priznane izobrazbe, ki bi ustrezala tudi za samostojno opravljanje poklica. Za ta namen komisija za izobraževanje skupaj s strokovnjaki na področju izobraževanja odraslih pripravlja standarde znanj, potrebnih za poklicnega čebelarja. Čebelar bo lahko pridobil listino – certifikat, izdan na podlagi preizkusov teoretičnega in praktičnega znanja, potrjeval pa bo usposobljenost za opravljanje poklica čebelarja. Preizkuse znanja, še prej pa ustrezne tečaje, bi lahko organizirali v različnih krajih.

Do tu je vse lepo in prav. Ko bo sprejet certifikatni sistem izobraževanja, pa bomo začutili veliko pomanjkanje primernih predavateljev in čebelarskih mojstrov. Prepričan sem, da je med vsemi slovenskimi čebelarji dovolj primernih **kandidatov** za poučevanje čebelarjev. Seveda pa vsakdo ni primeren za vsako temo*. Marsikdo bo moral svoje znanje precej dopolniti in poglobiti, da ga bo lahko posredoval drugim čebelarjem. Pa ne le to, znanj v čebelarstvu je vedno več in vedno je kaj novega, zato se morajo tudi predavatelji stalno izobraževati. Za šolsko leto 1998/99 pripravljam novo izobraževalno akcijo, s katero bomo drug drugemu pomagali pri poglobljanju znanja o čebelarstvu. Še v tem šolskem letu pa pripravljam zanimivo delavnico o zgradbi in delovanju čebeljega telesa (glej razpis v tej številki).

Oblike izobraževanja so lahko zelo različne. Velik pomen ima samoizobraževanje ob pomoči revij in knjig ter drugih pripomočkov. Veliko možnosti za pridobivanje znanj je zdaj tudi po internetu. Sam sem postavil okostje takšnega izobraževanja na univerzitetnem računalniku v Ljubljani. Svoje delo bom nadaljeval z izdelavo multimedijskih učnih ur, te pa bodo ponudile še dodatne možnosti izobraževanja.

Razvojni izobraževalni projekt: multimedijske čebelarske učne ure

V okviru razvojnega projekta Čebelarski izobraževalni center sem pripravil katalog znanj s seznamom učne snovi. Vsaka učna snov obsega tri učne ure. Za vsako bo pripravljeno poljudno predavanje v obliki multimedijske predstavitve, ki jo bo mogoče pregledovati prek interneta ali pa v bogatejši izdaji prek zgoščenke z običajnimi brskalniki za internet. Izrabili bomo vse možnosti sodobne informacijske tehnologije. Učne ure bodo tako poleg besedila vsebovale risbe, fotografije, zvočne in video posnetke. Ob vsaki temi bo tudi seznam najnovejše literature ter povezav s spletnimi stranmi na internetu drugod po svetu.

V prvem letu projekta bomo pripravili multimedijske učne ure za področji biologije čebel in medovitih rastlin. Predvidoma prihodnje leto bomo nadaljevali temi o tehnologiji čebelarjenja in čebeljih boleznih, zadnje, tretje leto pa bomo namenili trženju in čebelarski zakonodaji ter prenovitvam stare učne snovi. Ne glede na predviden raspored, bomo v okviru izobraževalnih akcij delno obravnavali tudi vsebine z vseh področij, predvidoma že prihodnje leto.

Projekt želimo uresničiti ob pomoči sponzorstva čebelarskih podjetij, čebelarskih organizacij in tudi posameznikov. Poleg tega pričakujemo tudi manjšo pomoč ministrstva za šolstvo. Zanimiranim za sponzorstvo ponujamo brezplačno objavo poglobilnih informacij o podjetju oz. sponzorju na spletnih straneh Čebelarskega izobraževalnega centra.

PODPRITE DEJAVNOST ČEBELARSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA !

Pišite na naslov: **dr. Janko Božič, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo**
p.p. 2995, Večna pot 111, 1001 Ljubljana
fax: 061-273-390, e-mail: janko.bozic@uni-lj.si

Poslal vam bom predlog za sodelovanja in podrobnejše informacije o projektu.

* V okviru Čebelarske zveze se lahko dogovorimo o pogojih, ki bi jih moral izpolnjevati vsak čebelarski predavatelj. Verjetno bo potrebno tudi določeno potrjevanje znanja predavateljev in usposobljenosti za predavanje.

Čebelarske delavnice - april 1998

V mesecu aprilu pripravljamo čebelarsko delavnico z naslovom: **Zgradba in delovanje čebeljega telesa.**

Praktični laboratorijski del bo v dveh terminih, **6. in 20. aprila od 9. do 13. ure dopoldan.** **Predavanje o isti temi bo 14.4. ob 11 uri.** Cena za en dan je 3.000 SIT. Delavnico priporočam mentorjem krožkov pa tudi drugim radovednim čebelarjem. Prijavite se na zgornji naslov (dr. Božič), da vam pošljemo navodila in podrobnosti o vplačilu.

APIS M & D d.o.o.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7

1360 VRHNIKA

tel., fax.: (061) 751- 282

Odprto: od 9.-12. in od 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE**

- NOVO! -

- **IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV**
- **APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL**
- **NA DEBELO IN NA DROBNO PRODAJAMO TUDI VSO ČEBELARSKO OPREMO**
- **POZIMI IN SPOMLADI OZ. V OBDOBJU DRUŠTVENIH OBČNIH ZBOROV ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME V PRVI POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI PRI NAS**

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- *V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.*
- *Satnice izdelujemo z novimi sodobnimi stroji, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.*
- *Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.*
- *Priporočamo Vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).*
- *Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.*
- *Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.*
- *Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.*
- *V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite ali lepljene.*

ODPRTO IMAMO VSAK DELAVNIK OD 9. - 12. IN OD 16. - 18. URE, OB SOBOTAH OD 9. - 12. URE.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC APIS M & D d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

ZARADI STAROSTI in bolehnosti prodam vse svoje čebelarstvo: Prevozni 7 tonski, aklimatiziran tovornjak znamke Mercedes in v njem 96 AŽ panjev. Prodaj tudi samo panje s čebelami. Čebele so zdrave in družine živalne. Poleg čebel je na prodaj tudi vsa sodobna čebelarstva oprema. Cena po dogovoru, bo bolj simbolična kot realna. Informacije po telefonu 061 - 213 292, po 20 uri zvečer.

PRODAM čebelnjak iz pohištenih cevi, zadaj zaklenjen, postavite ga lahko kamor koli, vanj gre 10 AŽ 10 S, 6 AŽ 7 S in 4 prašilčki 4 S ter vsa oprema; prodaj tudi 12 č.d. na 10 AŽ s panji; inf. 061 152 15 96.

PRODAM točilo na 3 sate in prikolico za prevoz čebel, inf. 065 56 479.

PRIKOLICO za osebni avto za 18 AŽ, naletna zavora, rabljeno prodaj, 061 127 41 48.

PRODAM 10 č.d. na 10 AŽ satih in 20 novih osmukalnikov za pred žrelo, inf. 064 310 505.

PRODAM tovorni avto TAM 4x4 (2 pogona), prevoženih 2800 km, možna kompenzacija, inf. 0602 68 039.

PRODAM prevozni čebelnjak TAM 125 T letnik 1979 z 78 AŽ naseljenimi panji lahko posamično in 300 kg cvetličnega medu, inf. 068 64 384 ali 52 725.

PRODAM 18 AŽ praznih panjev in točilo za med, inf. 061 447 615.

PRODAM nove, kvalitetne AŽ 10 S in nov kontejner za 70 AŽ; kontejner je uporaben tudi v druge namene (kupcu kontejnerja podarim čebelarstvo opremo), inf. 064 312 523 – zvečer.

PRODAM 5 č.d. na 5 AŽ S, inf. 061 787 378 po 18. uri.

20 č.d. na 9 in 10 AŽ S z mladimi maticami prodaj, inf. 061 612 043.

PRODAM čebelnjak 6x3 m z nekaj naseljenimi Grajševimi panji na območju Raba, inf. 061 578 935 ali 781 194.

UGODNO prodaj 6 ZAKLAD IN 5 LESIC ZA PREPREČEVANJE ROJEV, INF. 061 887 445.

PRODAM 50 č.d. na AŽ S, inf. 0608 42 728 – Repar.

PRODAM 30 č.d. na 9 in 10 AŽ S s panji ali brez, inf. 061 482 300.

PRODAM 2 prikolici za prevoz 10 ali 12 panjev, lahko z družinami na 10 S; kupim rabljene AŽ 10 S, stare do 5 let, inf. 061 59 528 po 15. uri.

PRODAM čebelnjak avto-prikolico z 11 AŽ 10 S s čebelami, inf. 069 22 857.

PRODAM 22 AŽ 10 S s čebelami, 47 praznih, 2 električni točili (4 S), topilnik voščin, TAM 2000 z atestom, neregistriran, za 36 č.d. z vsem orodjem in sodi, inf. 069 26 309 po 18. uri.

PRODAM zdrave in močne č.d. na 10 AŽ S, inf. 062 771 856.

PRODAM več zdravih in močnih č.d. na AŽ 9 S, 064 685 428 – Inglič.

PRODAM prikolico za 12 AŽ 10 S z naletno zavoro, inf. 061 752 600.

PRODAM 10 novih AŽ 10 S po zelo ugodni ceni in parcelo na Gornji Brezovici, sončna lega, inf. 061 342 836.

KUPIM 5 č.d. na LR satju, inf. 064 245 058.

PRODAM 14 č.d. v standardnih LR, inf. 063 451 495 ali 0608 82 687.

PRODAM prevozni čebelnjak TAM 110, registriran, in 60 AŽ naseljenih 10 S z mladimi maticami, inf. 061 641 344.

PRODAM prevozni čebelnjak z 12 AŽ brez čebel (prevoz z osebnim avtom), inf. 061 662 666 po 18. uri.

PRODAM nekaj č.d., so močne in zdrave, najraje s panji, cena ugodna, inf. 061 824 057.

PRODAM nove LR nizkonakladne panje, inf. 064 641 397.

PRODAM atestiran TAM 5000 za 60 AŽ z rezervno kabino, 061 701- 203 – Vojko po 18. uri.

PRODAM 15 č.d., inf. 068 48 687.

PRODAM 23 č.d. v 10 AŽ S, inf. 068 68 185.

PRODAM 10 č.d. na AŽ S, inf. 064 471 052 po 19. uri.

PRODAM 18 naseljenih AŽ 9 S, 5 pol., točilo, topilnik in drugo orodje, inf. 064 620 738.

PRODAM čebelje družine na 10 AŽ S, popust nudim pri nakupu nad 10 č.d., inf. 064 641 265 ali 641 287 po 20. uri.

UGODNO prodaj 10 AŽ 10 S z zdravimi čebelami, s čebelnjakom in orodjem, inf. 063 481 147.

PRODAM nove AŽ panje 7 S z dvonamenskim pitalnikom, inf. 061 50 918.

PRODAM malo rabljeno točilo za med na 4 sate,, iz nerjaveče pločevine. 061- 832 017.

UGODNO prodaj kompletno čebelarstvo s sedmimi naseljenimi LR Korbarjevimi panji, cena po dogovoru, inf. 064 - 800 452.

NAŠE ČEBELJE PAŠE 4

1. Navadni češmin, *Berberis vulgaris* L., predstavnik družine češminovk, nam je vsem dobro poznan. Do 3 m visok trnat grm, listi so narobe jajčasti, ostnato nazobčani. Cvetovi so rumeni, združeni v previsne grozde. Raste po grmovnatih pobočjih, v živih

1. Navadni, češmin *Berberis vulgaris*

2. Navadni regrat, *Taraxacum officinale*

3. Borovnica, *Vaccinium myrtillus*

4. Jablana, *Malus domestica*

mejah in v gozdovih od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od aprila do junija in zelo dobro medi. Čebelarji opažajo, da so čebele, kadar je paša na češminu, opazno bolj razdražljive in napadalne.

2. **Navadni regrat**, *Taraxacum officinale* Weber in Wiggers. sodi v družino radičevk, katere predstavniki imajo zmeraj mlečni sok. Steblo je votlo, brez listov, z enim koškom. Raste po travnikih, ob poteh in med grmovjem od nižine do subalpinskega pasu po vsej Sloveniji. Glavno cvetenje je aprila in maja. V toplem in mirnem vremenu lahko daje čebelarjem obilno pašo, poleg obilice cvetnega prahu dobijo na njem tudi medicino. Obnožina je značilno rdečkasto rumena.

3. **Borovnica**, *Vaccinium myrtillus* L., je predstavnik družine vresovk. Grmiček s pokončnimi robatimi poganjki, drobno nazobčanimi, svetlo zelenimi listi. Cvetni venec je rdečkasto zelen. Raste po zakisanih gozdovih, resavah in rušju, od nižin do subalpinskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od aprila do julija. Ob toplem vremenu dobijo čebele na borovnici obilico nektarja, pa tudi nekaj rdečkasto rumenega cvetnega prahu.

4. **Jablana**, *Malus domestica* Borkh., je predstavnik obsežne družine rožnic. Ni treba podrobneje predstavljati nam vsem dobro znanega drevesa, ki ga gojimo kot sadno drevo, tu in tam pa je podivjalo. Z nežnimi belo do rožnatimi cvetovi obarva sadovnjake in nasade aprila in maja. Za čebele so jablane zelo pomembna spomladanska paša. Na njih dobijo obilico nektarja in cvetnega prahu, ki je svetlo rumen.

KLUB "VELEČEBELARJA FRANCA KIRARJA" VABI

Vabimo vas na strokovno srečanje z naslovom "Spomladanski razvoj čebeljih družin in uravnavanje njihovega razvoja", v ponedeljek, 13. aprila 1998, ob 10. uri, v učnem čebelnjaku za Kirarjev panjski sistem g. Zorana Zidariča V Smolniku pri Rušah (800 m od avtobusne postaje proti Fali). Po strokovnem delu smo pripravili družabno srečanje v Domu čebelarjev v Lovrencu na Pohorju za čebelarje in njihove družice. Vse dodatne informacije lahko dobite pri Zoranu Zidariču, Falska c. 8, Ruše, telefon 062 - 662 463 od 20. do 21. ure. Srečanje bo ob vsakem vremenu.

Zoran Zidarič: Predsednik kluba

Popravek: V zborniku referatov XXI. državnega čebelarškega seminarja v Celju 1998 je na strani 58, v četrti vrstici pravilno "vzamemo 50 g spomladanskega pelina", na 58 strani pa je pri navedbi literature v treh primerih namesto "Pčelarstvo" pravilno "Pčelovodstvo".
prof. dr. Jože Rihar

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 12 61 335, E-mail - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1998 za nečlane je 5.500,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 40 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 50.000 SIT, v sredini 30.000 SIT, pol strani 15.000 SIT, četrt strani 7.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 40 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) je Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Čebelarji, vabimo vas, da obiščete našo trgovino, v kateri vam ponujamo vse vrste točil za med iz nerjaveče pločevine (na voljo so točila s kromiranim ali RSF košem, z motorjem ali brez).

Poleg točil lahko kupite vso drugo čebelarško opremo:

- > posode za med iz nerjaveče pločevine
  - > kuhalnike voščin in sončne topilnike
  - > razstojišča
  - > pribor za označevanje matic
  - > pribor za odkrivanje satja
  - > grelce medu
  - > ves ostali čebelarški repromaterial
- Pridite in se prepričajte o naši ponudbi.

Delovni čas:

vsak dan od 8.00 do 12.00 ure

in od 15.00 do 18.00 ure,

ob sobotah od 8.30 do 12.00 ure.

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, fax: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net